Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlkхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ◆ ЕРА, 19 ИЮЛЬ, 1984 ШУ. ◆ № 86 (6964). ◆ Мах 3 кеп.

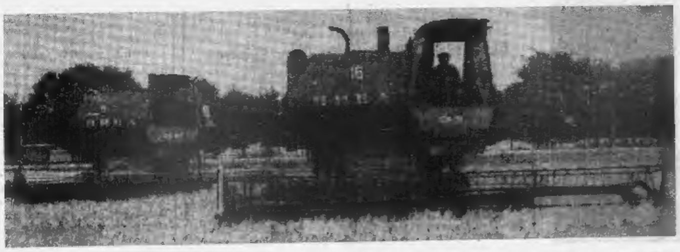

хьункъам—84

БАЛХАШ—ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

Дика эттача хаоттамах ма могга пайда а эцаш цхьаккха хIама ца дойташ ухх шера шоаш хьалихедаь на бола ялат чуийна дакхха гIерташ шоай низаш тIадераваль кхашка къахьегаш боахк Шалински района «Автуринский» совхоза механизатораш.

16 июль хьатIаотташ 550 гектара тIара ялат хьаккхари ардари цхьана а долаш чуийца дальккхад укказа 24 комбайни 38 автомашини чуйодаш йолча лаьрххIа вIашагIъеллача комплекса. ХIьата 400 гектар кхоачаш а доаш юхедиса кIа а массеш дийнахьа яьрда дакхха лерхIаш ба шоашта юкъе социалистически ях а йоарнаяь хьинар айделла къахьегаш бола комбайнераш, шофераш, кхыбола болхлой.

Къахьегама овсарле къаьстта лакха йолаш ялат оард комбайнераша Азиев Инхьамас, Мусаев Рамзана, Исаев Бексолта, Мусаев Мохьмада, кхыбераша. Юкъера лаьрхIача хIара бакха дийнахьа 37—40 тонн ялат оард царех хIара комбайнеро.

Цхьа минут хилаал йола ха шоай бехкагIа комбайнашка сайпа ца йоаккхийташ рейсаш ю ккаб тIара хьаттен бийсана цIендаь ялат Аргунерчем Гудермессерчен заготзерно пункташка дIаккухьаш болча шофераша а. Цхьа ди дIаяхийтац Дахаев ИбрахIима, Дахуев Хьажмурада, Дахаев Хьаира, кхыбараша плангIа е йоагIачул совгIа массехк рейс ца еш. Юкъера лаьрхIача 140—150 процент кхоачашъю царех хIаране шийн план.

Во бац чуэцача ялата хьункъам, юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 24,8 центнер йоаккх, аленагIа даикха доагIар 22 центнер долаш. ХIанзе пачхаьлкхена дIадешнад 667 тонн ялат, плалал совгIа 350 тонна а луш дерриге дIадала лерхI 1250 тонн.

Йоанхо ю мукъадальначаяьтта доакъара лаьрхIа ухх шера кхы цIаьнха культураш хьалкхелра. Доа дисааш а доахаш кийчдеш латт лаьтта. ВIашагIъоль хьажкIаши, гекараши, соан дIае лерхI 700 гектара тIа.

С. СУРХОЕВ.

СУРТАШ ТIА: (аьрдехьаре эттехьа) «Автуринский» совхоза комбайнераш Азиев Инхьама, Исаев Бексолта.

Ялат оардаш йоахк комбайнаш.

З. АМЛИЕВА сурташ.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома бюро, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обкома шьеина «ХIара бакха дийнахьа дисциплина тIехдиеш хьадер дукагIен хиийта!» яхача девизе: Кхачаши Энергетически программа чакхъякхара, цхьайтталагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра социалистически яхье йьеча Нохч - ГIалгIай АССР городий, районий, къахьегаме коллективаша 1984 шера шоал беттел хьалхара ах шераш дахача къахьегама толамий итогашка.

Планаши тIанийца социалистически декхараши кхоачашдечазгара дикагIа производствении толамаш дахарах производ моттигаш а хьожаеш, республикански газеташта тIа чIоагIдеча сийлен улга тIа яха лаьрхIад:

РАЙОНАШТА ЮКЪЕ

КПСС обкома НГI АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара теле ЦIе Байракх а луш

ХЬАЛХАРА МОТТИГ—

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА

продукци маьхала ккхара план 110 процент, къахьегама овсарле лакхъяра план 110 процент, производства боарам дегIабара план 104 процент, продукцена поставкаш яра задани 100 процент кхоачашъярах;

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш

ШОЛЛАГIА МОТТИГ —

ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНА

продукци маьхала яккхара план 108 процент, къахьегама овсарле лакхъяра план 100,9 процент, производство дегIаякара боарама план 118 процент, продукцена поставкаш яра задани 100 процент кхоачашъярах;

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофе, ВЛКСМ обкома Диплом а луш,

КХОАЛАГIА МОТТИГ —

НОЖАЙ—ЮРТОВСКИ РАЙОНА

продукци маьхала яккхара план 110 процент, къахьегама овсарле лакхъяра план 120 процент, производства боарам дегIаахара план 116 процент, продукцена поставкаш яра задани 100 процент кхоачашъярах.

Урус - Мартановски, Веденски районаша толамe болх баьга белгалдаьккхад.

ПРОИЗВОДСТВЕННИИ IИЛМАН-ПРОИЗВОДСТВЕННИИ ОБЪЕДИНЕНЕШТА ЮКЪЕ

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карар каре теле ЦIе Байракх а луш.

«Промавтоматика» Iилма - производствении объединене, встречни плани товарни продукци дукхагIа хиийтаре енна задании 113 процент, продукци маьхала яккхара план 105 проценти поставкаш яр а тIехьа дIаяльркIача 100 проценти, къахьегама овсарле яккхъяра план 103 процент, арахецача продукцега дIабода мах планах лаьркIачул 4 процент лахбарах;

«Чечингушводстрой» гIишлош управленена, товарни продукца план 146 процент, шоай низаца гIишлош-монтажи балхаш дара план 103 процент кхоачашъярах.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ —

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамота а луш,

«Оргтехника» яхача Грозненски производствении объединена, встречни плани товарни продукци дукхагIа арахецара енна задании 109 процент продукци маьхала яккхара план 104 процент, поставкаш яр а тIехьа дIаяльркIача 100 процент, къахьегама овсарле лакхъяра план 102 процент кхоачашъярах, арахецача продукцега дIабодаш бола мах планах лаьрхIачул аз процент лахбарах;

«Агрупводпром» объединена, товарни продукци дукхагIа арахецара енна план 104 процент, из маьхала яккхара задани 102 процент, хIаьта поставкаш яр а тIехьа дIаяльрхIача 100 процент, къахьегама овсарле лакхъяра план 105 процент кхоачашъярахи хьаеча продукцега дIадодаш дар планах лаьрхIачул 3,1 процент лахдарахи;

КХОАЛАГА МОТТИГ —

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Диплом а луш,

«Грозэнерго» районни энергетически управленена, продукци дукхагIа яккхара енна план 102 процент, из маьхала яккхара план 100,7 процент къахьегама овсарле лакхъяра задани 102 процент кхоачашъярах;

«Чечингазстрой» треста, товарни продукце план 110 процент, шийн низаца гIишлош-монтажи балхаш дара план 103 процент кхоачашъярах.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛЛЕКТИВАШТА ЮКЪЕ

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара теле ЦIе Байракх а луш:

«Старогрознефть» мехкадеттен газ йоахаре управленена,

Горячеводски бурув тохара балхий управленена,

биохимически завода,

Гудермески «Мединструмент» завода,

Грозненски объединении ТЭЦ-а,

Производствении текстильно - галантерейни объединена,

чьагIара-комьаьрги комбината,

пассажирски № 2 йолча автотранспортни предприятена,

машинашкъа йистерча монтажа,

Нохч - ГIалгIай гIишлош управлене № 5 йолча гIишлош-монтажни управленена,

Нохч-ГIалгIай цементни завода,

стеновой треста,

ГрозНИИ.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ —

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш:

«Октябрьнефть» мехкадеттен газ йоахаре управленена,

Н. Анисимов цIерагIча Новогрозненски мехкдетта чьадоаккха завода,

Грозненски «Нефтехимзапчасть» завода,

«Чечингтелерадиобыт»,

«Чечингтелерадиобыттехника» объединена,

Восточни электрически сеташта,

«Чечингражданпроект» института,

Къунбаседа - Кавказе машинашкъа Грозненски отделене энергоучастка,

«Союзавтоматстрой» ВНПО опытно-экспериментальни завода,

«Чечингсельстрой» треста анкабетона изделий завода,

№ 7 йолча треста Грозненски монтажни управленена.

КхоалагIа моттиг —

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Диплом а луш:

Малгобекски бурув тохара балхий управленена,

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода,

Электроремонтни завода,

РСФСР ЖКХ Грозненски экспериментально-механически завода,

№ 4 йолча маьхка завода,

Нохч - ГIалгIай гIишлош управлене Грозненски анкабетона конструкцей завода,

«Чечингсельстрой» треста ПМК-537.

● Хьайбашта—шортта доакъар

ДОАХАН ДИЗА ХУРГДА

Чуйнена хьайбашта доакъар Iаланцдеш боахк ухх деношка Малгобекски района «Алханчурский» комсий совхоза механизатораш, юртбоахама болхлой.

— ХIара кхоабача хьайбена лаьрхIача 23 центнер кормови единицаш хIеттагIа доацаш тайп-тайпара доакъар Iалашде вIаштIехьдаргда тха ухх шера, — яхаш, дуьц совхоза кертгерча агрономa Добриев Русланa,— кхиабаньда, цунна юкъе дагIаш. Iа хьатIакхачаяца [illegible] хьайбашта [illegible] моша доакъар.

Совхоза доалахьа я 1000 гектар поваш, 650 гектар дукхача шерашка тIаяхка баьнаши. Укх баьнаш хьакхара вIашагIъеллий къаьстта доакъар кайчдара йола механизированни отряд.

Цунна керте латт шийболх дика бовзаш вола специалист Акбиев Вамат-Гири. Доакъар кийчдара отряде я мел эша техника, вах, хIаьта хьенска доакъар хьайбаш Iангара доахаргдоача моттигe хьатIаозара 10 тракторни лафет а.

— Чоалхаеш бехктохамен декхараш да тха юртбоахама болхлошта тахаярча дийнахьа хьалхашка хаттараш, — йоах Добриева, — 1800 тонн йоа Iалашъе декхар тIайийпад оаха, плангIа 1300 тонн йолаш, ча 3000 тонн. Тха хьалашка хьежача из кхоачашдуургдолаш декхар да.

ХIана дукхача шерашка тIаювла баьцаш чуэцаш я механизированни отряд. Из боах [illegible] хана дена беш болча цIа хезача механизаторашта Цечоев Исроаилан, Акбиев Вамат-Гирена дика хов йоа вIашкатохача хина аггара хьаьнагIа дола люцерна гIанаш легаргдоацаш, малагIча хана болх бе беза.

Доакъар кийчде болабенача дийнахьа дена шоаш аргIашдара говза специалисташ болга хьахьекхар Гелаев IийсаIс, Бязиева Хьавас, Чапанова Жамсаре. Ала деза, совхозе хIара шера аьлах аргIаш цу кхаь саго деш хилар. ХIанзе хьайбашка доакхаргдоача моттиге цар хьалдаьд 400 тонн аьлах массехк аргIа.

ГIоза доакъар кийчдарца цхьана хьайбашта моша доакъар кийчдеш отряд а я боахаме. Цу гIулакха лаьрхIа боах беш я 12 силосни комбайн. Т-150 аха 4 трактор, доакъар фермашка хьатIаоза ра лаьрхIа кхыйола техника. 500 гектара совгIа моша хьажкIаш я хьакха оадараш. ХIанзе кIоагашка елай 800 тонн совгIа дика хийчъаь силос. Из чуйоалача хана, технологе дIадеххача тайпара карбомидаца обработка а еш, из аьшна тух а тохаш, болх баьб.

Совхоза хьайбаш лелаедараша ухх шера толаме кхоачашъю пачхаьлкхега шура йоахара план.

— Дийнахьа - буса хIара беттача Iаттагара 11 килограммага кхоачаш шура боаккх хIана тха доаркаша, — яхаш, дуц цхьоалагIча ферма бригадира Кодзоев Адамата, — из толам кхы лох ца болийташ, дIахо а къахьега лаьрхIа да тхо...

Таханарча дийнахьа бетташ 115 етт мара бац ферме, хIаьта 500 бежан укх шера бIаьстий лоам хьалдита доакаденш я. Хадданза толамаш доахаш хьабогIа доаркаш, Исаева Лесси, Умярова Исвдаш, Гагиева Аминат, кхыбараш. ХIаьта хьайбаш кхабара рацион лерттIа лоаттаеш, царна хьалхашкара доакъар ца кадийташ, кхыдола Iунал деш ба скотник Гечаев Гойти цун деваля. Укх фермала гена боацаш баьша а ба.

ДIадахача шерашка ирчахьалкхенна пайда ца беш хинна из совхоз хIана тоалуш йоагIаза гуш да цун массе а доакъошка хьежача. Гуш да яьтта наьна къахьегам вIаштIехьбаккхара, цар моральни материальни хьашташ кхоачашдара дукхагIа терко е совхоза кулгалхой баьнналга а. Цунга хьежжа боахам а чIоагIлуш боагIа.

А-Г. УГУРЧИЕВ.

БАЬЦАДААРАШ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

Укх шера помидораши кабуни дукхагIа а йолаш 434 гектара тIа тайп-тайпара баьцадаараш хьалкхедаьд город Грозненча «Родина» яхача совхоза болхлоша. Царех хьалхагIа кхачаш дараш чуэца доладаь дикка ха я.

Ишта, 18 июле хьатIаотташ 600 тонн совгIа баьцадаараш пачхаьлкхенна дIадешад цар.

Пхе бригадера болхлой ба шоашта юкъе социалистически ях а йоаржаяь тIатеIIа кхашка дIахо йодача хана баьцадаарашта эшаш дола гIулакхаш деш а хIаьта царех кхьвчараш хьа а доахаш машинашка «Горплодоовощторга» тиналла дукхен консервни заводашка переработка ярая дIаккхукьийташ.

Совхоза болхлошта баьцадаарий хьункъам чуэцача новкъостал деш ба городерча медицински училища дешархой, городерча предприятей организацей болхлой.

Агротехнически бокъонаш дIа ма декхара баьцадааш хьалкхедарца дукаденна балхаш чакх а доахаш, пахаддаш хий деттарах, хаоттамо новкъарло яь яле а дика хьувкъаяьд массе а тайпара баьцадаараш. Совхоза торо йолаш я карарча шера плана тIехкхоачашъе.

ХIанз ухх деношка совхоза болхлоша а царна новкъостала баьхкача городерча къахьетамхоша а шоай низаш тIадераваьд нарсаш, кабуц, кабачкеш, кхы тайпа хьалха хьадоалаш дола баьцадаараш цхьаккха хIама ца дойташ чуийца дахара.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

Никъ беш да «Союз Т-12»

ТАСС хоам

Космически аре таккара программага хьежжа 1984 шера 17 июле Московски хана 21 сахьати 41 минути яьлча Советски Союзе сигала дахийтад командир Советски Союза шоза Турпал, СССР летчик-космонавт, полковник Джанибеков Владимир Александрович, бортинженер Советски Союза Турпал, СССР летчик-космонавт Савицкая Светлана Евгеньевна, космонавт-тохкамхо Волк Игорь Петрович волча экипажо дехка «Союз Т-12» яха космически кема.

Кема никъ бара программагIа лаьрхIа да «Салют-7» — «Союз Т-11» яхача орбитальни комплексагIа кема дIахотта. Владимир Джанибекова, Светлана Савицкая, Игорь Волка, кхоачам де дезаш 1984 шера 9 феврале дехаш лехкаш йолча комплекса борта тIа болх беш болча Леонид Кизимаца, Владимир Соловьевца, Олег Атьковца цхьана Iилма-технически тохкамашн эксперименташи.

«Союз Т-12» яхача кема бортови системаши болх лерттIа бу. Владимир Джанибекова, Светлана Савицкая, Игорь Волка могашал дика я. «Союз Т-12» кема экипаж белгалъяь никъ бара программа кхоачашъе йолаленнай.

«СОЮЗ Т-12» ЯХАЧА КЕМА КОМАНДИР

Джанибеков Владимир Александрович

Советски Союза шоза Турпал, СССР летчик-космонавт Владимир Александрович Джанибеков ваьв 1942 шера 13 мае Ташкентски областа Восталлыкски района Искандар яхача поселке.

1965 шера Ейски лакхера военни авиационни училище чакхъяьккхачул тIехьагIа тIема - фегарча низашка летчик-инструктор волаш гIулакх деш хиннав.

В. А. Джанибеков — 1970 шера деиз Советски Союза Коммунистически парте член.

Космонавтий отряде дIаязваьв 1970 шера.

В. А. Джанибекова кхоза космически никъ баьб. 1978 шера январе «Салют-6» яхача станце тIа эггара хьалхара экспедици кхоачаьльча «Союз-27» яхача кема командир хиннав из.

1981 шера марте «Салют-6» яхача станце тIа тохкамаши эксперименташи еш хиннача дукен халкъашта юкъерча советско-монгольски экипажа командир волаш «Союз-39» яхача кемаца никъ беш хиннав Владимир Александрович.

1982 шера кхоалагIа никъ беш «Союз Т-6» яхача кема тIен «Салют-7» яхача орбитальни станце тIен болх беш хиннача дукен халкъашта юкъерча советско-французски экипажа командир хиннав из.

«СОЮЗ Т-12» ЯХАЧА КЕМА БОРТИНЖЕНЕР

Савицкая Светлана Евгеньевна

Советски Союза Турпал, СССР летчик-космонавт Светлана Евгеньевна Савицкая яьй 1948 шера 8 августа Москве.

СССР ДОСААФ Центральни летно-технически школей Серго Орджоникидзе цIерагIа Московски авиационни институти чакхъяьккхачул тIехьагIа летчик-инструктор йолаш болх баьб.

С. Е. Савицкая — 1975 шера деиз Советски Союза Коммунистически парте член. Из я ВЛКСМ Централни Комитета член.

Летчиккий - испытателий школе дешара курс чакхъяьккхачул тIехьагIа 1976 шера дейз С. Е. Савицкая испытательски болх беш хиннай. Цо Iомаьй 20 тайпара самолеташ, «2-ча класса летчик-испытатель» яха квалификаци йолаш я.

Светлана Евгеньевна — СССР спорта заслуженни мастер, до оттаяй 18 дунен авиационни рекорд. 1970 шера из хиннай лакхехьарча пилотажагIа дунен абсолютни чемпионка.

ХIанз С. Е. Савицкая конструкторски бюро болх беш я, космически аппараташта тохкамаш деча юкъе даьъа йоац.

Космонавтий отряде из дIаязъяьй 1980 шера. Эггара хьалха ший космически никъ баьб С. Е. Савицкая 1982 шера августе «Союз Т-7» яхача кемацеи «Салют-7» яхача орбитальни станце тIен космонавт-тохкамхо йолаш йолаш.

«СОЮЗ Т-12» ЯХАЧА КЕМА КОСМОНАВТ-ТОХКАМХО

Волк Игорь Петрович

Игорь Петрович Волк ваьв 1937 шера Харьковски областа городе Готвальде.

1956 шера летчикий Кировградски военни авиационни школа чакхъяьккхачул тIехьагIа тIема-фегарча низашка гIулакх деш хиннав.

И. П. Волк — 1984 шера деиз Советски Союза Коммунистически парте член.

1965 шера летчикий-испытателий школе чакхъяьккхачул тIехьагIа И. П. Волк испытательски болх беш хиннав. Цо хьалхенхад шое лакха говзал йола специалист, Iалашмате чоалхане дола навкъаш де могаргдоаш волга.

И. П. Волк «1-ча класса летчик-испытатель» яха квалификаци йолаш ва, цунна еннай «СССР заслуженни летчик-испытатель» яха сийлен цIи. 4.700 сахьат совгIа сигала гIоала никъ баьб, царех 2.700 сахьата — испытательски болх а болаш.

1969 шера шийн керттерча балха тIа волашие а чакхъяьккхад Серго Орджоникидзе цIерагIча Московски авиационни институтера дешар.

Космически навкъаш де И. П. Волк кийчвала волавенав 1978 шера. «Союз Т», яхача кемацеи «Салют» яхача орбитальни станце тIен навкъаш дера кийчвалера йиза курс чакхъяьккхай.

Нов. У. А. АРСНУКАЕВ Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министралера хьовиарах дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нов. Арснукаев Умар Асламбекович Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министрала хьо[illegible]

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1984 ш. 17 июль.

Нов. А. К. ЗЯЗИН Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министра балхах мукъавалийтарах дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецам бу:

Нов. Зязин Александр Кириллович Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министра балхах пенсе водаш хиларца дувзаденна мукъавалийта.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1984 ш. 17 июль.

ГАЗЕТИЙ РЕДАКТОРИЙ СОВЕЩАНИ

КПСС обкоме хилар республика городийи районийи газетий редакторий совещани. Цига дийцар «Районийи городийи газетий болх дIахо тоабарах» яха КПСС ЦК соцам кхоачашбечар кепайоазон декхарех, хьежар газетий выступленей дикал лакхъярца, цар болх тоабарца, районни кепайоазон материально - технически база чIоагIъярца дувзаденнача дешашка.

Совещане дагъа лоацаш хиннарашa дийцар юртбоахама кампанех, кхьайттагIча пятилетка заданеши тIанийдаь декхараши кхоачашдара къахьегама коллективашта юкъе яьржача социалистически яхьах газетий сагIоца тIа дувцара опытах.

Совещане балха юкъе даькъа а лаьцар къахаьл а дир КПСС обкома пропаганди агитацеи отдела заведующе А. И. Тацитова, издательствай, полиграфе, книжни торговле гIулакхашта йолча республикански управлене начальника В. Ф. Шипцва.

ПАРТГРУППАШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ДЕРРИГА А ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАРА

Коммунисташ шен тайпара йола экзамен лоцаш бедIайолленнай партийни группай отчетно - хоржамий собранеш. Цига дуйц отчетни хана карагIдьиннарш дийза дисарашн. Белгалдоах дIало йодача хана плани тIайийца декхари толаме кхоачшдара коммунисташа деза гIулакхаш.

Иштта йола собранеш хилар Грознера «Автоспецоборудование» опытно - экспериментальни заводе. Цу предприяте коллектино толаме кхоачашъю пачхьалкхен плани тIайийца декхари. Ах шера товарин продукци арахецара план 106,9 процент кхоачашъьй, заданел совгIа хьаьй 356 эзар сома мехь продукци, хIаьта нормативно - цIена продукци арахецара план 106,2 процент кхоачашйир, планал совгIа 145 эзар сома мехь продукци а еш.

Из котало йоаккхаш КПСС Централни Комитета декабрьски (1983 ш.) Пленуме къахьегама овсарле лакхье, продукци ярга дIадолар лохде аьнна парте дань кхайкарал хьалльца, планал совгIа къахьегама овсарле 8,1 процент лакхйир, продукци хьаярга дIадолар 2,7 процент лохдир. Из бахьан долаш планал совгIа 100 эзар сома пайда бир.

Заводе яьрнача социалистически яхье хьалхалаттарех цаI йолаш хьейоагIа механически цеха коллектив. ХIаьта бригадашта юкъе массаза а хьалха латташ я коммуниста Урусов Анатолий Петровича куйгалдеш йола коммунистически къахьегама бригада. Республике эггара хьалхарчарца яьлар из къахьегама керлача форманга — бригадни подрядага. Ялх шу да шу бригадо ишта болх бу.

Укх денош бригада партгрупе хиннача отчетно - хоржамий собране доклад йир партгрупорга Легчинов Александра. Цо кертера теркам тIебахийтар плановн заданеш кхоачашъеш доаха толамаш кхы эьгI ца долийташ шу чакхдаккхара. ХIаьта ах шера задани бригадо кхоачашъьй 10 де хьалха. Коммунистан тIахьйхар шера юхейисача хана социалистически яхь шерагIа йоаржаяра шоашкара хьокхам балара. Шерал яьхар хьинаре къахьегача коммунистий Харитонов Александра, Пейсахов Алика, парте боацача Грозненски горсовета депутата Сальников Владимира, Мусаев Авалуй.

Заводе хьаеча ерригача а продукцех эггара чоалхане йола оатхалаш хьаеш а бригадера боллой берригаш йоккха къахьегама стаж йолаш а хиларга хьежна вай декхарийла да кхыча бригадашта хьокхаме хургдолаш къахьега, чIоагIа дисциплина йолаш хила, аьлар Легчинова. Бакъда, хIана а дIахо чIоагIъе езаш я дисциплина, цагтакъа нийслуш да ца толдаеш а. Масала, Москвин Виктор партайни денара завите тIа ца воагIаш [illegible].

Собране къамаьл дечча бригадира Урусова дийцар шера задани хенал хьалха кхоачашъяра кхы а хьинаре гIа къахьега деза, чурча торонашка хьажа, укх гучаяха еза, царех пайда эца беза, яхаш. Опыт вай йолаш, да, пох ма могга дукхагIа пайда эца а беза, аьлар цо.

Собране къамаьлаш дир Пейсахова, Москвина, кхычар. Цар а ишта белгалдаьккхар хIанзалца йолаш хьайоагIа бригада хьалхара моттиг дIа ца хецара хьинаре къахьега дезилга.

Партгрупорга отчетни хана бах болх могабир, партгрупоргалла юха а хержар А. Легчинов.

Ю. ТЕГАЛОВ.

Грозненски ремонтно-механически заводе массаршта а йовзаш я цIи хеза бригадир В. Годзевич керте латта комплексни бригада. 150—160 процент кхоачашъю цо хIара дийнахьара нормаш. Бригада а бIарчча завода а сий лакха лоаттадераш ба хьинаре къахьегаш бола болхлой.

Царех цаI ва лакха квалификаци йола, дикагIчарех лоархIаш вола слесарь Денисултанов Сайди Ахтаевич. Ше укхаза болх беча ялх шера массехк къонача специалиста Iомаяьй цо шой балха къайленаш, хьинаре дакъа лоац общественни вахаре а.

С. Денисултанова хIара дийнахье 1,5—2-зза кхоачашъю сменни заданеш, хIаьта цо хьадаьр массаза а тIехдика а хул. Iимерее, нахаца тоаш, тIо-новкъостал де нийча волаш из хиларах доккха сий ду цун завода коллективе.

СУРТА ТIА: С. Денисултанов.

Р. АУШЕВА сурт.

Парте ветеранашта Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарагIа, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча беркате болх барагIа Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Данилов Дмитрий Семеновича — 1932 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Иваненков Павел Ивановича — 1929 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Котович Сергей Остаповича — 1930 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Молодкин Семен Дмитриевича — 1926 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Новиков Иван Алексеевича — 1928 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Подрезов Тимофей Иосифовича — 1932 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Романенко Марк Николаевича — 1932 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Сергеев Петр Степановича — 1932 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Стахеев Федор Филипповича — 1925 шера дена КПСС члена, пенсионера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

город Грозный,
1984 ш. 9 июль.

Мишта кхоачашду тIайийца декхараш

Атта ца яьккха урхе

ЦхьайтталарIча пятилетка дагьалагIча шера доккхий социалистически декхараш тIайийцар «Чечингсельстрой» треста чуйсагIача Грозненски аьшкабетона конструкцей завода коллективо. Цо лоаш делар шера план хадал хьалха кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа 180 эзар сома мехь продукци мехьала яккха, къахьегама овсарле заданел совгIа цхьа процент лакхье, арахецача продукцета дIабода мах ах процент лохбе, йоагIачул дикка дукхагIа товарни нормативно-цIенен продукци арахеца.

— Хьалхара ах шу чакхдьяннад. Мишта кхоачашду шун коллективо тIайийца декхараш? — аьнна, дахча хаттаре жоп а луш, завода директора Атиев Микаила Исмаиловича аьлар:

— ТIайийцача социалистически декхарий цхьаьнкха цуног яц оаха толаме кхоачаш тIехкхоачаш па еш. Ах шера планал совгIа заводо боллоша арахийцай 281 эзар сома мехь товарни продукци 91 эзар сома мах бола нормативно - цIена продукци, хIаьта заданел совгIа ехкай эзтьаьн шт эзар таргга сома мехьа яр.

Укх тIеххьарча массехк шера дани тIехьа а юсаш пачхьалкхен декхар тIадусаш хьайоагIарех яр аьшкабетона конструкцей завода коллектив. Мишта вIашт Iехьдьиннад цун, иштта дог гIоздоаха толамаш а доахаш, республике хьалха латтача промышленни предприятешта юкъелха?

— Цхьа шу гаргга ха мара яц аз укхаза болх бу. Цхьабакъда, пхи-ялх шу хьалхагIа укхаза коллективана керте латташ болх бань хиларах, предприяте къахьегаш болча болхлоех дукхагIбараш оаца боацаш хиларах, царех шоай балхах тIехлика кхета а кхеташ производствах дог лазаш бараш малаш ба харах, аттагIа хилар завода коллективе болх тоабе.

Предприяте хьа мел яхьаш йола материалаш централизованни хьисапе хьаккхьаргйолаш, вай республике хьалхаеш мел йолча гIишлошка материалаш цу методах дIахкхьийтаргйолаш гIулакх дир. Цо продукци дикка дукхагIа хилийтар, къахьегама овсарле лакхйир, металл кхоадир. КIезигача болхлоех латташ йола вIаьнга бригадаш вIашагIа а теха, йоккхий яраш хьаяьй заводе. Царех цхьаяраш балха тIа бухсоцаш хьакулачох вашш цIадергдолча кердача къахьегама форманга яьхай. Из гIулакх даьд хьу чакхйоахачен ремонтно - механически цехашка. Къаьнача оборудованна метта кердаяр оттаьй. Масала, хьалха хиннача 500 литра лаьрхIача бетоносмесителашта метта эзар литра лаьрхIараш оттаьй. Цехашкарча а полигонерча а пропарочни [illegible] палаташкарча ремонт яьй.

— БоагIача боарамагIа предприяте коллективе болх дIабахийтара боккхача лоархIамера гIулакх да болхлой къахьегамен бытен хьалаш тоадар, — аьлар завода профкома председатель Дудинов Иван Георгиевича. — Цу дакъе дукха балхаш дьц оаха укх тIеххьарча хана. Ерригä бытовой помещенеш барараш хьеккха, ремонт яь дика хийтьаьй. Хьу чакхйоахача цеха белла юкъайоалаьй моахьаш дIа-хьа кхахьара йола пневмотранспорт, вентиляторш оттаьй цига а арматурни цеха а. ХIанз бетоносмесительни узле вентиляци еш я. Иштта болхлой къахьегама хьалаш тоадарах овсарегIа къахьег цар, арахецаш йола продукца тIа-тIа дукхагIа а хулийташ. Доагора-смазочни „материалаш оехьа ца йоаийгара царна лаьрхIа склад хьаь а яь, дика дIаоттаьй уж.

Завода коллектива болх тоабера тIадерзадаь чакхдаьха балхаш дукха дале а, хIанз а тIехьа цхьадола кхоачамбоацараш нийслу цун балха тIа. Брак йолаш продукци арахецаш, прогулаш еш моттигаш нийслу. Брак ярах материальни бехктокхаме ваьб формовщикаш Тюрин, Кортоев, Исаев, кхыбараш. Мастера балха тIара мукъабалийтар Тахаев, Ходжиев, кхыбараш. Болхлой балхера дIабувлаш хувцалуча а цIенденна дIадаьннадаш, из дикка кIезигденнадале а. Соахка хьалхарча ах шера белхара дIаваьнккар 115 болхло вар. укх шера цу юкъа ше дIаваьннар а дIадаьккхар а 19 болхло мара вац. Уж гIулакхаш а тоаде даге ба предприяте кулгалхой.

Цар шоай бехкагIа а доацаш къоастае низ ца кхоачаш йола проблемаш а я укхаза. Цхьаькха бетта кхоачам боацаш металл хилац заводе. Кхыча организацешка гIолла из лехаш, оарц доахаш хьуза безаш хул предприяте кулгалхой. Треста кулгалхоша завода беча балха цхьаькха тайпа тIахьожам лоаттабац е цунца тIачIоагIвахь кулгалхоех цхьаькха саг вац. Цудухьа предприяте коллективана гIоновкъостал эшаш моттиг нийсъелча шоай низ кхоачар де хьожаш а бац уж. Шоай доалахьа йола предприяте да воаца бо санна тесса йитай треста кулгалхоша.

Б. КОСТИКОВ.

НИЗ БЕННАБ КОЛЛЕКТИВАГА

Укх тIеххьарча цкъ шера хиннача КПСС ЦК Пленумий рещенешта жоп а луш, хьинар яйденне къахьегаш болча Нохч-ГIалгIай цементни завода боллоша доккхий социалистически декхараш тIайийцад пятилетка дагьалагIча шера план хадал хьалха кхоачашъяра. Шоаш тIайийца декхараш хадданза тIеххьовчашдеш республикерча а Шалински районерча а промышленни предприятешта юкъе яьрнача социалистически яхье хьалхара моттигаш а йоахаш нарара ца йоалийташ лелаю цар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома нарара кара тела цIе Байрахх.

ДIабахача ялх бетта дахьача къахьегама толамаша къыьта хьахьох дIахо йодеча хана а заводь коллективо из деза совгIат кхичунга кхоачийтартдоацилга. Пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цо маьхале яьккхай 36 эзар сом мах бола продукци, арахийцай 107 эзар сома мехь товарни продукци 60 эзар гаргга сом мах бола нормативно-цIена продукци.

Овсаре къахьегаш болча болхлоша тIагIерта къоасам лоаттабу шоай технико - экономически хьокхамаш тоадара. Цу дакъе дика ца йоалаш къахьег цар укх шера. Арахецача продукцега дIабода мах планагIа лаьрхIачул ах процент лохбаьб. Къахьегама овсарле 3,3 процент лаккхьяй. Заданел совгIа продукци маьхале яьккхарах, бийдал, электроэнерги, цемент, кхыйола материалаш кхоярах, арахецача продукцега дIабода мах лохберах укх шера 917 эзар сом пайда баьб цар пачхьалкхена, цунах 770 эзар сом планал совгIа а бешь. Арахецаш йола продукца а дукха дикагIа я.

Ши-шерIа хьахиннай дац уж къахьегама толамаш. Уж мулаш а доахаш, цу наькъа тIа ялара дукха творчески къахьийтад завода коллективо. Масала, кхесташ йолча пишний термически режима управлени еча автоматизаци ярах вIашт Iехьдаьлар цементни хьаьрацна дIачуйодача клинкера чура температура 120 — 200 градусага ера 60 — 80 градусага кхоачаш лохъе. Из бахьан долаш дикка дукхагIа хилар кхолеш доала доагори электроэнергии, дикагIа хилар хьеш йола продукци. Лоацца аьнча, предприяте дукха балхаш ду технологически процессашта автоматизаци механизации еш. Цул совгIа, укхаза болх беш я «Промавтоматика» НПО болхлоша цхьана вIашагIа а елла, дIайолаллйта йола «Топас» яха система. Пневнокамерни насосашца управлени яра йолча автоматнага яьккхай кхера оьшаш йола цех, механизаци яьй вагонашта цемент тIайоттача деча балхашта а. Из бахьан долаш шозза-кхозза сихагIа йотт [illegible].

Уж а кхы а балхаш дарах хьалха тIехьаюсаш хиннача предприяте коллектив хIанз бIубенна къахьегаш беттагара беттага ше доахаш дола къахьегама толамаш дикагIа хулийтаци я. Доахаш дола къахьегама толамаш тIа-тIа дикагIа хилийтара доккха новкъостал ду укхаза болхошта, бригадашта, цехашта, участкашта юкъе кхетамна вIаштIехьъяьнкача социалистически яхьо а. Цехашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Х. Сабиров керте латтача автотранспортни цеха коллективо. Цига белгалбаьнна дика къахьегаш ба «БелАЗ-540» яхача автомашиний водителаш Асмулатов Шаму, Агамерзоев Оалхазар.

ГIона йолча цехашта юкъе яьрнача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Х. Эльмурзаев керте латтача Iанара-хин цеха коллективо. Хадавза социалистически яхье хьалха латташ хиларца шоай новкъостаьта хьокхам телаш бола болхлой а дукха ба заводе. Царех ба цементни хьейрий машинист Исламов Алти, Испайханов ШахIид, кхесташ йолча пишний машинисташ Бектиев гIар Султани Салмани, слесарь Ильясов Эмбек, сварщик Ахматов Мухадин, кхыбараш.

З. МУХАДИНОВ, тха штате воаца корр.

БОЛХЛОЧУН УЙЛАШ

Тхона новкъостал эш

Аз гIишлошко волаш болх бу дикка ха я, вешта аьлча 1976 шера дена. Технически училище яккхар мара, балха опыт яцар са. Шоай цIен деналхо санна тIаийцар со республике дика вовзаш волча гIишлошхочун Котиков Бек-Хана кулгалдеча монтажникий бригаде. Сона цIаккха бицлургбац цу хана са хьехамча а хинна, ца хоар хьалхадоалаш, балха говза кхараерае сайна гIо даь бола новкъостий. Царех лархIа беза къахьегама ветеранаш Новиков Сергей Петрович, Магомаев Руслан, бригадир Котиков Бек-Хан...

ХIанз майрра ала йиш йолаш ва со уж мах бахьан долаш наьза гIишлошхо хилар сох. Йоккха я тха бригада. Укхаза болх беш ба дукхача хьна деэз коллективо сий деш, лоархIаш бола нах, цар дикен тIехдиен хьаду шоаш дер. ХIаьта, нормаш кхоачаш ца ераш а, фухха даь балха ди чакхдьлча сагота боацараш а нийслу.

Нийслу ханнахьа балха хьа ца боагIараш, балха хана корта бохабу малараш меларащ. Царца оаха къовсам лоаттабац аьлча-м найсса хургдацар, дисциплина тоалаьча хIаране дош дувц бригаде. Цу гIулакха вIашагIъелла я бригадни совет. Цунна чувоагIа вархI саг. Производственни къахьегамен дисциплина телхаьча саго доагIаш дола тIадар ду.

Масала, монтажник Вашаев Адлан корта бохабу малар менна массехказа балха венавар, Къамаьл дарах, тхоай хурдаь кхетаве доларах хIама хиланзар. Цудухьа къаста дийзар тха цунцара.

Укх тайпара цхьаькха масал доладе безам бар са дисциплинах лаьца. Цхьаькха бахьан а довцаш балха тIехьвувла ваьлар Радионов Александр. ТIаккха бригада совето соцам бир бетта йоагIаш йола преми Радионовна ца яла.

Ше вIашагIъелллача гIоне дукха наха чубаха гIишлош хьалъяьй тха бригадо. Грозне нагахьа район яц оаха болх ца беш. ХIанз тхо къахьегаш да аялагIча микрорайоне 206 квартира йола пхисазза вIаштIарадаь цIа хьалдеча. ПланагIа ер шу чакхдоалаш эксплуатаце дIадала дезаш да из. ХIаьта оаха отделочникашка дIадала лерхI ва сентябрь бетта. Бакъда, хIанз санна гIулакх латте йиллача хана хьадаь доале тамаш я. Дерригa бахьан сонах латт аьлча, из латт Аргунски цIенош деча комбината шой хаплахьа аьшкабетони плиташ ца лоаттаярах. Хьаоаргба 13 июль. КхоалагIча этажа эшаш йола плиташ а ца яхьаш хIанзарчоа тхона вIалла ца еша материалаш ера объекта Аргунера. Цу гIулакхо болх чIоагIа юхатетт. Из бахьан долаш бIарчча балха да дайра оаха дерттIа болх хьа ца беш.

ЦIеной йовкъаш вIашка хотташ тхона чIоагIа эш 22 миллиметр диаметр йола арматура. Из ца хилча тха болх юкъагIа бус. Из тайпа арматура йоацаш дагIа дезаш моттигаш а нийслу. Цунна бехке бараш Нохч-ГIалгIай гIишлой управлене кулгалхой ба. Кулгалхой хьоахабаьболаш ца аьлча далаш дукхьаьл пар беккагIа тха бахха тIа нийслуча кхоачамбоацарех. Тха балха лостае телаш а цунна тIахьожам лоаттабе безар а ва Нохч-ГIалгIай гIишлой управлене начальника заместитель нов. Куштов. Цхьабакъда, тIеххьарча хана нагахьа мара бIаргагац тхона Куштов тхо долча вена. Оаха кхетаду цо кулгалхо хиларах тарра дукха гIуланкаш да цун къестаде дезаш, хIаьта а каст-наста воагIаш хила везар-кх. ТIаккха цунга хатта, дагадовла дукха хIамаш да бригаде тахкнарча дийнахьа Iайна латташ. Царех цаI да хIама дая столови ца хилар. ХIаране цIагIара хьаккхуь хилча. ХIаьта из бая Iоховша эггара аттагIа йола моттиг я яц. Массехк шу да управлене кулгалхоша из дош къестаду. Тхаьраш санна дукха кхыйола бригадаш а из хало оазаш. Цхьайола объект хьалъе тхо доалуча хана нагахьа санна цу юха столови хилча чIоагIа гIад долх тхо. ХIанз оаха болх беча моттига юха цхьаькха тайпа столови яц кхоъ-йиъ километр гаьна мара.

Массехк шу да лерттIа саьаIа моттиг йоацаш тхо хьувза я. Делкъайга шахматех ловза, керда газет деша, радиога ладугIа безам ма хулий. Из де йиш йолаш дац тхо. Малав цунна бахке вар? Эггара хьалхарча даькъе тха управлене профсоюзни организаци я. Цун председатела Аветисова Тамара Петровнас дош тийннад тхона цу гIулакхага хьажа, из цхьан кога тIа дакхха. Бакъда, шой дош кхоачашдара дукха саготта-м яц. ХIаьта дьасса хабар тхона пайдене мичад.

Цу тайпара хIамаш Iатаь тха бригада балха. Из ишта дале а, во чакхдаьнкхаьнзар оаха дIадала ах шу. Производственни план 106 процент кхоачашйир бригадо. ДукхагIча дакъе из ишта хилар тха участка начальника Арчаков Альмада, прораба Каимов Мухьмада, бригадира Котиков Бек-Хана наькъа къахьегам лерттIа вIаштIехьбанкхарах. ХIаьте, хьокханаш кхы а дикагIа хургдар тха кулгалхоша наькха йоагIаш йола йоаххо йоре.

А. МАРХИЕВ, СпецСМУ-10 монтажник.

БАШКИРСКИ АССР. Калинина цIерагIча Белорецки металлургически комбината коллективо СЭВ членаш долча мехкашта экспортагIа дIаяхьийта кийчьаьй продукце аргIанаре парте.

ХIара шера бIаьш тоннаш пружиниш, пихромови, сварочни, кукх буаш боаца аьшкасьрг лоаттабу ГДР халкъа предприятешта Башкирски металлургий продукцех пайда эц машинашъеча, приборашъеча, вежарашха долча мехкий электронни электротехнически промышленносте.

Белорецки металлургически комбината продукцех дукхагIдола дакъа эггара хьалхара обработка еш чакхдоахкх немцой доттагIаша хьаьнча «150» яхача прокатни стане.

ГДР-ера Белорецке хьаухийт хIанаерча хана эггара дикагIа доархIаш, овсаре болх беш, балха тIехь тешаме йола «Грюна» яхача фирма волочильни станаш. ХIара шера чIоагIлу «Айзен унд Хюттенверк» яхача металлургически комбинаташца бувзамаш а. Традиция а хинна дIаэттай ДоттагIала наькаш, опыт дIа-юха нийелга хьалха дагга технологи.

СУРТА ТIА: Магнитогорски горно-металлургически института проектагIа «СКЕТ» (ГДР) яхача комбинато хьаь фасонни профилаш йола аьшкасьрг беш йола прокатни стан.

В. ВОНОГА сурт. ТАСС фотохроника.

ЕРРИГА ТОРОНАШ ОАРЦАГIЪЯХА

Гудермесски районерча «Восточный» яхача совхоза шурий-товарни ферме 400 хьайба да, царех 110 — бетташ бола етт. Ер шу хьегIа кхачначалца доахач лелалераш пачхьалкхенга йоха езача шурей планови задани кхоачашъеш хинвабац. Масала, соахка укхаза юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара лыкхар 1860 килограмм шура, 340 килограмм кIезигагIа яр из яккха лаьрхIа хиначул. Ишта боахам пачхьалкхенна декхаре бисар, план кхоачашъяра 160 центнер из маьхе йола продукци эшаш.

Цу тайпара, дог гIоздоаккхаш йоаца чакхе балха цхьанца кхоачамбоацараш а гIалаташ а хилар бахьан долаш я. Царех керттердараш да доакъаре беза эсала хилар, хила еззача тайпара къахьегама а производственни а дисциплина ца хилар, совхоза кулгалхоша хьайбаш леладерий хьаштий теркам ца бар, Цул совгIа, зоотехнически дIадехараш доагIача бесса кхоачаш ца дар.

— Совхоза директорга саготдайташ хIама дар яа, — йоах совхоза партийни комитета секретарь Хиярнев Усмана, — цудухьа оаха лаьрхIар эггара хьалха МТФ коллектив чIоагIъе. ХIанз тха 6 доярках 2 коммунист я. Уж ба Хову Макалова Маруся Мулунова. Цар дIаболаньй, шоаш керте а этта, хьайбаш леладерий социалистически яхь.

Цунца цхьана МТФ коллективо, хозрасчета тIа а яьнна, дIаболабаьб подрядни хьисапера болх. Цо оаха хьахьевхар шой толаьа — бIаргашта гуш чIоагIъяьлар къахьегами дисциплина, цхьаккха а саг хIанз балха тIехьа вицац, зоотехника е бригадира де аьнна тIадиллачох вада гIертац. Геттара дикка леладу Iаьсий хьаькхедара гIулакх, 99,6 процент я цар дийнадасар, вешта аьлча, укх шера цхьа Iага мара денадац. Цу тайпара Iаьсий леладара гIулакх вIаштIехьдаьккхар я Шиан Хавахмадова. Цу хьакъехьа доккха гIоновкъостая ду цунна дахка дезаш долча доаханга хьежаш болча доярнкашен сиоттникаш.

— Укх шера тха доакъар кийчдераш бIаьстаа юкъе дена дикагIа болабелар бацарча доакъарца детташ дола доахая кхаба, — йоах хьалхле лелаеча доярка Х. Макаловас. — Тахан а тIехьа ма къа люцернан сунданкая буц я доаханна. Цудухьа хьалхарчул дукхагIа йоахкх оаха шура. Масала, 12 июле хIара беттача Iаттагара 8,1 килограмм шура яьнкхар оаха, из цаIн ахка килограмм дукхагIа я соахка оаха цу дийнахьа яьккхачул.

Детташ долча доахана продукци лакхьяларо йиш хулийтар совхозага дIадахача ах шера пачхьалкхенга 1173 центнер шура йохка (хьоанал 3,6 процент йолаш), 123 центнер дукхагIа хилар из планах йохка езаш хиннаачул.

— Укх шера аз декхар тIалаьцад айса лелабеш болча 22 Iаттагара юкъера лаьрхIача хIаранетара 2500 килограмм а йолаш шура яккха, — дувц коммунист йолча Мулунова Марусяс. — 300 килограмм дукхагIа хургья из соахка аз йоахаш хиначуя. Вешта, дукхагIа йоаккхалла а мег сона-м, — тIатох цо дIахо, — дIадахача ах шера 1450 килограмм ма яьккхайий аз хIара Iаттагара. Цул совгIа, доакъар кийчдешболчар а дог айду, овсарегIа болх бе безам оттайт. ТIагаьIIа доакъара база хьаяра къахьегаш боалх уж.

Бакъ я хьалхле лелаеш бола доярка. Деттача доахана продукци лакхье торо я. Лоацдача хана, совленна дIадодаш хIама а доацаш, шура яккхара гIулакх толашагIа хилийта йиш я «Восточный» яхача совхозе, нагахьа санна, ха ца а йоаеш, пайда эцанза йола резерваш юкъе йоалайой. ХIаьта уж дукха я. ХIанз, ахкан хана а, дийнахьа шозза мара деттац доахам. ХIана? «Хала да дийнахьа кхозза доахан детта», — дувц боахаме. Атта дац. Амма, хIана нийцалац хIанзалца хьалхле лелаеш йолча ферман коллективашкара масал хьа? Царех иж дий доярнаша шие сменагIа болх беш дола Шелковской боахамаш. Цар сайна мегаций — шоаш дIаяргьа тIаккха халонаш.

Хьайбаш леладераштa а боахама специалисташта а хоьш да доахая, латташ доапаш, ледаш хила дезилга, кIезигагIа бича а 6—8 километр ниъ бе беза цар дийнахьа. ХIаьта уж керте чу доахкаду. Бакъда, цу тайпара йола фен маьлхен «ваннаш» кхоачам бац хьайбай организма, царна дикала а лелаш хилар деза. Цул совгIа, укхаза цар рационашта юорта концентрированни доакъар а ма дий. Цунах доахан (лелаш ца хилча) дарст, цамогаш а хул. Фу даь лакхлургья тIаккха цар продукци!

Бийсанна хьайбашка хьежаш болчар доакъар дехкеш ах бийса къннача хана доахана — цар кхоачам доархI 7—8 сахьат дьннача хана сайрийна хьаь чу кхесса морхI. Из — мел бокхха бале а — кхоачам бац. ХIаьта доахана-м шоашта хьашка Iочудиллача доакъарах дукхагIдар, хьалъара а тесс, когаш тIабийтте доа ма дой. Иштта, пайда боацаш, эхьа дов дукхача маьхе дола доакъар, кхалаж хул цунах. Цу тайпара лелара лелабеча балхо езагIа хулийт доахангара хьайоаккха продукца, гIулакх доацаш доаду деза доакъар. Цудухьа доахен леладераш бийша ахка аха бе зац ферме, цар сайранна а бийсанна юкъе а кIезиг-кIеанга доакъар дехка деза доахана хьашка. Цу тайпара деча Iувало дикагIа тоаберба берригa а болх.

Цхьан дешаца аьлча, хьайбай продукци соайоаккхаш мел йола резерв юкъе йоалае еза доахан леладечар шоай балха. ТIаккха сихха айлургда совхоза шурей дулхи деглалар. ДоккхагIа хургда боахамо мехка Кхачан программа кхоачашъяра юкъехьоддола дакъа а.

Е. ПРИЖЬЕСЛЕР,

Шоай хьаьнала къахьегамца предприяте сий лакха доттадеш бола дика болхлой дукха ба Нохч - ГIалгIай гIишлои управленена чуйоагIача моллагIча СМУ.

Царех цаI я отделочница Мальцагова Зина. Шийi болх дика бовзаш, уллуарча новкъосташта шийi опыт кагаьрца дIалуш хиларца йовза управлена Мальцагова. Цун къахьегам дукказа а белгалбаьхаб Сийлен грамотаица, ахчак совгIатаица, из я коммунистически къахьегама ударница.

ХIара дийнахьара балха норма 120—130 процент кхоачашьеш къахьег Зинас укх деношка а.

СУРТА ТIА: отделочница З. Мальцагова.

Дж. ТОХТАРОВА сурт.

ДИКА ХОАМАШ

ЛАККЕРЧА КАТЕГОРЕХ

СССР 50 шу дизара шерагIча Грозненски химически завода коллективо укх шера цхьанкха бутт дIабахийтабац шо тIайца декхараш тIехкхоачаш ца деш. Ах шера планал совгIа цо арахийцад 813 эзар сома маьха фенол, полиэтилен, кхыйола химически продукци. Ерригa укхаза арахецача продукцех 73,3 процент яр лаккерча категорех хьаьен я. Из и планагIа лаьрхIачул ах процент дукхагIа.

Массаза санна заводе хьалха латт Нырков Валентин Ивановича Прохоров Николай Ивановичи керте латтача фенол полиэтилени арахецара цеккий коллективаш.

ЛОАРХIАМЕ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЯШ

Грозерча мехкдаьтта чанхдоахачен химически предприятешка хьалъеш йола лоархIамо установкаш хьалъеча, цехашта, производственни участкашта реконструкци ечa хьнизре къахьегаш хиларца белгалбаьхна ба Нохч-ГIалгIай гIишлои управлене СМУ-7 гIишлоахой. Башха-дика къахьегама толамаш а даьха чакхбаьккхаб цар дIабаха алх бутт. ГениподрядагIа планал совгIа 87 эзар сома маьха гIишлои-монтажни балхаш даьд, хIаьта шоай нхаца даьраш лаьрхIа хиначул тхьо эзар сома маьха дукхагIа да. ТIайцача встречни планах къахьегама оасарле задание совгIа кхьа процент лакгье, гIишлои балхашка дIадолар ах процент лохде лаьрхIача цар алх бетта планал совгIа 1,3 процент лакхьаьй къахьегама оасарле. ГIишлои-монтажни балхашка дIадодаш дар 11,4 процент вIеаигдаьд. ГIишлои материалаш, электроэнерги кхоярах, гIишлош хьалъярга дIабода мах лохбарах укх шера пачхаьалкхена планал совгIа 227 эзар сом пайда баьб гIишлоахоша.

ХIанзалехьа питалетка хьалхарча диъ шера, план кхоачаш я аь, социалистически яхье хьалха латташ я укхаза Магомадов Лаьча, Арутюнянц Арам керте латтача гIишлонхой бригадий коллективаш.

ВОРХI БЕТТА ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЯ

«Пятилетка — ханал хьалха!» яхача ленинградски кемаштерий инициативах шерра социалистически яхь йоаржалъй Н. Анисимова шерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чахкдоахача заводе. Товарни продукци арахецара алх бетта план 103,3 процент кхоачаш а яь, планах лаьрхIачул совгIа арахийцад [illegible] маьха мехкдаьтта продукци. Потребителашта поставкаш яра пачхаьалкхен план а тIехкхоачашъяьй.

Хьалхара моттиг яьккхай Артюшов Генадий Аркадьевичи Седиков Александр Павловичи керте латтача установкайн Волников Иван Николаевича кулгалде ча цехен коллективаша. Цар хIанзалехьа дикка тIехкхоачашъяьй товарни продукци арахецара ворхI бетта план.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ДIАХЕЦАЦ

Укх тIехкхьарча шерашка Грозерча Ленински района промышленни предприятешта юкъе хьалха латташ хьайоагIа цIагIа къахьегара йоача комбината коллектив. Ах шера планал совгIа арахийцай 142 эзар сома маьха товарни продукции 104 эзар сом мах бола нормативно-цIена продукции.

Къаьстта чIоагIа йоаххо ю комбината болхлоша халкъа ешаш дола товараш ма могга дукхагIа арахецара, уж динагIа хилийтара. Масала, алх бетта задание совгIа арахийцад 268 эзар сом мах бола халкъа эша товараш, 227 эзар сома маьха художественни промыслай изделеш, хIаьта культурно-бытовой гIулакхаштен кoa-картен эша товараш лаьрхIачул 35 эзар сома маьха дукхагIа хьадаьд.

Яхье хьалха латташ я мастераш Дешиев IиЙса, Тазбиева Мария керте латтача участкай коллективаш.

Энергетикий гIончий

Московски «Котлоочистка» завода филиалашта юкъе эггара дикагIа лоархIачарех цаI—Грозненски филиала коллектив. ХIара бетта планаш тIайца декхараш тIехкхоачадеш хьайоагIа из. ДеррагIча техникo-экономически хьокхамий ах шера план халал баркI ди хьалха кхоачаш а аь, хIанз укх бетта поллагIча декада чоагIа къахьегаш я из. Дукха балхаш кхоачадаьд филиала болхлоша: «Грозэнерго», «Ставропольэнерго», «Дагэнерго», районни энергетически управлене теплоэлектроцентралашка, биохимически заводе, Грозерча теплосете.

Хьалхаре хьа а хьегаш, социалистически яхье хьалха латташ ба укхаза хьы цIендераш Григорьев Эдуард, Кошелев Николай, Пряничников Евгений, Цвинда Николай, кхыбараш. Шоай производственни заданеш цар кхоачалъо 110—115 процент.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ВАЙ ПОАЛАХОЙ БОЛЧА

ДОТТАГIАЛО НИЗ ТЕЛ

Хоза хета яьхадац вай даьца «Гаьнарча вешийла юкера лоалахо тол». Из ишта да а да.

ДIадахача шера дар из. Шоаш дукха низ, хьинар, къахьегам дIа а бенна хьалкхебаь хьувкъам чуэца бала белча наст-наста делхача догIаша из чуэцара болх дIа ца бохийташ хьувзар «Экажевский» совхоза ахархой. Цул совгIа, кхоачам болаш яцар комбайнаш а. Из хайра цу хана лоалахой болча вeнача, экажевцашца дукхача хана дена социалистически яхь леласча Къулбаседа-ХIирий АССР Пригородни района Ленина цIерагIча колхоза парткома секретара Сандаев Фидар Александровича.

—Яхья, — аьлар цо совхоза директорга Галаевга,— шоана эше оаха тхоай масеха комбайн ейтаргья ялат чуэца. Тха боахаме ка бола ялат тахан чуийца доал.

— Геттара а чIоагIа эш. Уж оаш тхона йоахийтаре-м, доккха новкъостал из хургдарий. Аь хьалхе а баркал оал шоана Фидар, ЖIиварий, шоай вIаштIехьдоале, кхоана Iонхачийтал тхона уж, — аьлар раьза хиначa Яхьяс.

ШоллагIча дийнахьа «Экажевский» совхоза ялат чуэцаш яр цо яйта йиъ комбайн. Цар ниа болча моторий оаз тара лестар доттагIлен валена. Из-м я а яр бокъонца цу вахта: гIалгIай ахархошца цхьана хьувкъам чуэцаш бар хIирий ахархой. Цар гIо дира бахьан долаш ка бола ялат сиха чуийца баьлар экажевцаш.

Цхьабакъда, цунца чакхдалаж цу шин боахама коллективашта юкъерча доттагIала бувзамех дола дувцар. Дунхаха йоацаш Ленина цIерагIча колхозе вахa волаш со вIашагIкхетар хилар цун председателца В. Х. Темираевци Ф. А. Сааласеци.

— Пхийтта шу совгIа ха я экажевцашца оаха социалистически яхь дIайоаьй, тха шин боахама къахьегамхошта юкъе доттагIлен бувзамаш доладенна. ХIаьта кар, тха производственни хьокхамаш сов а доах. ХIара шера тIеэц оаха социалистически яхь лелаэра договор. Шинна а боахама къахьегамхошта идейно-политически, интернациональни, нравственни кхетам белара мероприятеш уйттаю. Цар тIа белгалдоах балха опыт дIа-кха йоахийтара, хьалха латтарий вIашагIкхетараш, доттагIала сайренаш, иштта кхыдараш. ХIаьта вIашагIкхетараш наст-наста хул тха. ХIара ах шу даьлчей шу чакхдаьлчен ю оаха хьа итогаш, чакхдоах къонача механизаторийн хьайбашледадерийн вIашагIкхетараш. ХIана а кийчуш да къонача ахархой конкурс. ВIаши гIоновкъостал ду юрта боахама машинашта эшача запчастешца, дIадувча фуиал, доакъарашца, иштта кхычарца. Укх шера бIаьсти тхона дIало хьаннийi фу делар экажевцаша, хIаьта укх Iай оаз царна доагъарда новкъостал даьд.

Традици а хиана дIаэттад тха хIара шера «доттагIлен кха» дIадер санна доли дика гIулакх. ВIаьстан балхаш дIадолалуш вIашагIкхет шин боахама къахьегамхой машенаш. Тха механизаторашца Касаев Руслан, Догузиев Петрана, Гудиев Валикаца цхьана цу кхай тIа коартолаш дIайийра «Экажевский» совхоза звеньевой волча Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни механизатора Угурчиев Iамархана, Шанхоев Яхьяс, Добриев Бек-хана. Из сайна дола «доттагIала кха» укх шера дIадийнад оаха Экажевский» совхозе а. Бокъонца дола доттагIлен цIейлаш хинна чакхдаьлар уж вIашагIкхетараш. Цар доакъошхошта концерташ оттадир районий артисташа. ХIаьта цу «доттагIлен кхаш тIа» хьалкхебаь хьувкъам дIабехьийта лаьрхIад машера фонде.

Из тха шин боахама карагIдаьнна хIама да, юртбоахама производства интенсификаци еш, машара фонд дегIахувлаш, тейп-тайпарча къамех болча наха юкъера доттагIлен бувзамаш шердеш, чIоагIдеш. Уж берките бувзамаш дIахо йоадача хана кхы а чIоагIдергда оаха, аьлар цо.

Из бакъда. Шерагара шерал шерлу лоалаха ядача шин автономни республикерча шин боахама къахьегамхошта юкъера социалистически яхь, цунца цхьана доттагIлен бувзамаш. ХIаьта Ленина цIерагIа колхоз дуккхача къамех болча наха латта интернациональни боахам ба. Цига цхьана къахьегаш а барттайна бахаш а ба хIирий, гIалгIай, эрсий, гуржий, иштта кхыча къамех бола нах. Цар низ болча кулгаша, хьинарeча къахьегамо дегIаккхувл колхоза экономика. Цу колхоза доалахьа да эзараша гектар ялатий кхаш, 2500 бежан, 5500 хьакха. Дукхьал дIадахача шера планал совгIа пачхаьалкхена цар дехкад 2000 тонн совгIа ялат. План 220 центнер йолаш хIара гектара тIара 346 центнер коартолаш яьхай. Кхоачашъяьй дукхи шурен йохкара планаш а.

Мехка Кхачан программа кхоачашъеча ма хулла доккхагIа дакъа юкъедахьара агротехника дIа ма деххара дика чакхдаьхад колхозхоша укх шера бIаьстан кхашкаре балхаш.

ХIаьта колхозе хьалхара моттиг яьккхар цхьоалагIча комплексни бригадерча Дзарзова Мишсе кулгалдеча звенос. Цунна еннай карара кара тела цIе вымпели ахчан премии.

Шоай къахьегамца сийле яьккха бола Цуров Хизар, Касаев Руслан, Дзагаев Павел санна бола дика механизатораш дукха ба цига. ХIаьта цу боахаме меттел, ерригача Къулбаседа ХIирийчене гIолла а цIи хеза звеньевой я коммунист Бенбузарова Маркан. Юкъера лаьрхIача хIара гектаре тIара 388 центнер коартолаш яьхай цун звенос дIадахача шера.

Цу толама тIехьашка латт йоккха опыт, говзал, хьинар йола Бенбузарова, цун новкъостий коммунисташ Барахоева Райшат, Ханиева Марем, комсомольцаш Барахоева Люба, Ханиева Эсет, кхыбараш. Цар шоай нормаш тIехкхоачашъю, шоайла яхье бувл, вошаш вошашта тIехьабоах. Цудухьа хургда из Маркана звеноцарча 20 кхалсагах цхьаккха а яц шийi норма тIехкхоачаш ца еш.

— Коартолаш дика хьувзаш шоай хан-хана хьа царна гIулакх дича, — йоах Бенбузаровас. — Укх шера тха звено яхье яьнай кхоалагIча комплексни бригадерча Дзапаров Асланбека звеноца. Оаха лаьрхIад хIара гектаре тIера 300 центнер коартолаш чуяь. Тхоай дош тIехкхоачаш а дергда!

Шоай низах, торонех бIубелча тIайцад Маркана звенос из декхар. Лаьттанцара къахьегам дукха безаш саг я Бенбузарова.

1974 шера дола номер цаI йолча комплексни бригаде коартолаш баьцашорашн лелайеча звенона кулгалдеш хьайоагIа из. Укхазе хьагойтад цо хьинар дола звеньевой, дика кулгалхо, воспитатель ше хилар. Цхьаккха шу дIадахадац цун звенос план кхоачаш ца еш. ХIаьта цхьайтталлагIча пятилетка коартолаш йохкара план кхаь шера кхоачашъяьй.

Маркана доккха дакъа лоац шоай боахамен районен меттел, республика юкъарча вахаре а. Из я КПСС Къулбаседа-ХIирий обкома бюро член, республика Лакхехьарча Совета депутат. Керте Пригородни райкомен колхоза парткомен член. Миччахьа ше але а, моллагIа декхар шийва тIадулле а цIенача дег тIара кхоачашду цо из.

ХIаьта Даьхено бокха мах баьб цун къахьегама. Цунна еннай «Знак Почета» яха орден, дукха Сийлен грамоташ, «социалистически яхье котъьнар» яха Значкаш, кхы совгIаташ.

Коллективни подрядагIа къахьегаш я цу колхозе лаьтта лелладеш дола бригадаш. 1985 шера из юкъедоаладе лерхI ерригача подразделенешка.

Хьамсарча Даьхен беркат дебадара иштта барттайна, хьинар айенна къахьегаш ба цига дукхача къамех бола нах.

Ю. КУРСКИНА.

Оаха яздаьчун лерагIа

Иштта корта а болаш 1984 шера 21-ча июне «Сердало» тIа арахьинача статья тIа дувцар Малгобекски района цхьадолча боахамашка комсаш кхееча дувлийтача кхоачамбоацарех. Цу хьамъехьа керте Малгобекски райкома хьалхарча секретара А. Алмазова хоам бу:

«Хьалаш цхьамерра доаца» яха статья йийцай КПСС горкома бюро заседане, совхозий партийни организацей секретарашца, кулгалхоша, профсоюзий председателашца дакъа а лоацаш. Критика баьхьиннай. Статья тIа дийца кхоачамбоацарш дIадахара до декар даьд.

Комсий плантацешка болх во вIашагIетабаьккхараш боахама дола эсала дехха ГI. Агриева цIерагIча совхоза директора КПСС членаш Х. Д. Хасиева выговор аьд. Партийни бехктоккхам кхоб цу боахама партбюро секретара А. Гучиева профкома председатель С. Бериева.

Совхозе комсаш долача кийсденача тайпара кхоачамбоацараш района кхыча боахамашка а долаш хилар дага а кхоебаш, керте горкома юрта боахама отдела тIадиллад района совхозий комсий бепхалашкара хьал иштта хьожаш дола доаш 1984 шера сентябрь бетта дувцаилгех дох йоагIаш йола предложенеш КПСС горкома бюро оттадеш.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ТАХАН 5 ШУ ДУЗ (1979) НИКАРАГУА РЕВОЛЮЦИ КОТЬЯЬННА

Советски Союзо доккха новкъостал ду Никарагуана цун экономика дегIайоалаеча. ЛоархIаме гIулакх да республикана Советски Союзо юртбоахама техника ялаш хилар. Цунца болх бе никарагуанцаш Iомабеш советски специалисташ ба.

СУРТА ТIА: Белоруссера А. Буневичи (юкъе), Украинера И. Даниловi (аьттехьа), никарагуански механики Х. Раудеси керда советски тракторий варти хьаьдаш боаца.

Г. НАДЕЖДИНА сурт. ТАСС фотохроника.

ПОЛИТИЧЕСКИ ОБОЗРЕВАТЕЛА ЗАМЕТКАШ

МАЛХБУЗЕН ФИНАНСОВИ IОТКЪАМА ДУХЬАЛАРА БУНТ

Картахене (Колумби) хиннай Латински Америка 11 мехка кхыча мехкашцарча гIулакхийн финансейн министрий боарамера совещани. Цар йийца проблема — бокъонца банкротство а ца хуйлиташ. регионага доалла 350 миллиард доллар дIатакхара фу де деза. ТIехкхьарча баркI шера духхьал цу декхара тIера телача йоала денцад цар 173 миллиард доллар, хIаьта а финансови кабала шерагара шерага чIоагIлуш латт. Цу мухьа тIаьхетаьш йола сов хIама я учетни банковски ставкаш лакхьялар. Уж цхьа процент лакхъелча, декхара автоматически 2,5 миллиард доллар тIаьхет.

Картахене вIашагIкхетале хьалхха, цун инициатораша Бразили, Мексика, Аргентина. Колумбе («кхоалагIча дунен» эггара дукхагIа декхараш доалла мехкаш) оаяленна йир. «шзагIа каьхалача банкротствах хадданза латтаргйолча экономически застоен хьалаш» ца оттийта чIоагIо яь шоаш хилар. Эггара хьалха царна дагахиннар яр хьоте а США неоколонизаторий «кхоалагIча дунен» тIара эггара хьамсарагIча инструментех цаI хинна дIаэтта йола Дунен валютни фонд (МВФ). ДегIаухача мехкашта Малхбузено сов чIоагIа эксплуатаци еш хилар бахьан долаш эттача критически ситуаци пайда а хабец, шеаргIанера эшам дIахецшашс, цу сахьате кхачьеха царна цу финансови учреждене. Аргентина президента Рауль Альфонсина дешашца аьлча, «дила а хьал талхарга кхуэлаш йола» рецепташ. ХIаьта из хинна а Iац. Цар хьалхьеду социальни гIулакхаш, хIана аьлча ,чулоац цар реальни алапеш лохдар, инфляци, балхахе совъялар, экономике пачхаьалкхен сектора предприятеш иностранни бизнесменийн е царна бувзабеннача моттигерча доашта болча пайдене маьхарча вахa бе яхийтар санна йола условеш.

МВФ кабальни условеш тIаэцара духьаларча халкъа шерча выступленешна шийх хьерча декхар дIадалара мораторк ца оттайича яргйоашча оттайир Боливе правительство. Бразилен Аргентинан правительствашa чIоагIъяьй доалла декхар дIадаккхарек цунах йоагIа йоал телара порядок юкхоттаяра йолча переговорашмара шоай позициеш. Картахене конференци хьеелаш. Колумбе президента Белисарио Бетанкура, шийi оагIорахьара, хьаленна йир. «ДегIаухача мехкашка тексхийта йиш яц экономически диспропорцех хьахинараш, къаьстта США бюджетни дефицит». Цу тайпара, къайлагIа а ца йоаккхаш, духьала яьккхар «кхоалагIча дунено» бала тIехьтара бехке волчув дIа — ерригача кхыча мехкий инвестицех 77 проценти доазол дехьарча банковски кредитех 43 проценте кхоачача воте Сами Дийцар ВIашагIкхийттача Штатий экономически валютно - финансови агрессе совъялара бахьанех — сихдаь гере хьадеда совтIехдаккхар хилар.

Милитаристски кийчо яра маьха чотак финансировани а гIертара вIалла юхьаьа дагайолаш а яц Рейгана администраци.

Картахене хиннача вIашагIкхетаре бокъонца лаьрхIача, «кхоалагIча дунен» даькъе Малхбузено экономически сфере лелаеча политикина духьала дов дIахьайра. Хоедадаь аьлча, из хьагойташ яр, масала, цар укх тайпара предложенеш: учетни ставкаш декхараш доахкача мехкий реальни дIадодачул лакхагIа хургйоацача боарамe уйттаяр. Декхара тIера телача йоала процентни ставкаш локхьяза а яргьац. ХIаьта декхараш дIаэзаккхара хадацца цIаьмха хьажа а деза. Йоалаьй иштта МВФ «кхоалагIча дунен» хьашташка хьаксха реформа ярах, цун экспортни товарий маьхашта стабилизаци ярах.

Малхбузен промышленни мехкашка царна духьала таможенни барьераш ца уттаеш соцаярах йола предложенеш а.

Картахене хиннача вIашагIкхетара итогаш дикка лоархIаме хилаш тарлу Делехиннача дIанхетанзa долча мехкий пачхаьалкхенаштен правительстваштен керте латтарий VII конференце тIайца решенеш кхоачашъяра. Из ба керда дунен халкъашта юкъера экономически порядок оттаяргахьа баьккха лоархIаме тIа. Бахьан доалаш дац Малхбузехьарча цу порядкана духьала барий лагере дикка кхерабенна а боламл дувца болабелар МВФ, США, «кхоалагIча дунена» эксплуатаци яра болча цар партнераштa толамца духьала латта мегаргдола декхараш доахкача мехкий юкъера фронт хьае тарлуш хиларах.

Советски Союзо шийi оагIорахьара дикка хьалхийцай хIана а лувц дегIаухача мехкашца деш дола дунен боахама отношенеш нийсхои, демократически хIийлен тIа хувцара тIадерзадаь дола гIулакхаш. Цувах дувц СЭВ членаш долча мехкаша дукха ха йоацаш тIайцача «Машар ца бохийтари дунен халкъашта экономически даькъе цхьан гIулакхаш леладара» яхача Деклараце тIа а. Цу документа кулгаш яздаьча пачхаьалкхенашка кердагIдоах «валютно - финансови отношенешi даькъе порядок оттаяра, лакхача процентни ставкай политикина духьала, кредиташ теларен уж юхателарея условешта нормализаци яра тIадерзадаь деш дола гIулакхаш шоаш хьаллоаш хилар». Къаьстта кертагIдоах, дегIаухача мехкашка хьийрчача декхарех дувцача цу условех политически даалени яраи чурча гIулакхашта юкъегIертаран пайда ийбе йиш йоацаш хилар.

Ю. ГВОЗДЕВ. (АПН).

Оаха де лерхIар цаI да—машар ца бохийтар

СССР машар лорабара йолча Советски комитето хьехарагIа СССР хилар Великобритане квакерски организацей («ДоттагIий общество» (квакеры) яхача дика христиански община) викалий делегаци. Делегаце членаш хилар Москве, Киеве, Ереване, цига уж беттабелар советски общественноста викалех, дикиах тешаресш дика хьалха латтарехи.

— Са дерригa вахар хетадаь да хIанз де лерхIаш долча цхьан хIаманна — Лондони Москвал ядерни вIейа алах лорабра, — аьлар Билл Чиддинрия, квакерий социальни бехктоккхамаш образованен йолча Комитета член. — Образованега киллача физика ва со, цудухьа сона дика хов атомни тIемо яхьалиенна малагIа тIехьале ютаргья. Цудухьа массехк шу хьалха вахал со машара тIехьа къовсам лоатгаберашта юкъе...

Советски Союзе баьхкача английски квакерашта юкъе ба Iилманхой, лораш, инженераш, преподавателаш, кхыча профессей викалаш. ХIаьта уж берригаш а чIоагIа тийша ба, таханарча ден керттера декхар вай планета тIара машар цабохийтар хиларах. Английски квакераш СССР баьхкаб, советски нахаца контакташ уйттаяра, тахан хIара сага дог тохадолийташ йола тIемак машарен проблемаш царца юаца, дунен тIара событеш кхерамеча лостамагIа дегIаухилга дIадаккхара хьацача вакъий кхиах вIаши дувцара.

Машар бахьанера, лаьттара сага вахар тоадара лоаттабу къовсам из моллагIа кхыдараш мо дола дешаш хинна Iац. Де лаьрхIа хIама нийса хиларех тешаро дагадохийта деза дагалаьцар кхоачашдара тIадерзадаь гIулакхаш де. Иштта, дукха ха йоацаш квакераш хьинаре дакъа а лоацаш чакхъяьлар Англе мехки территоре тIа американски тIемаш дола ракеташ дIаоттаяра духьалара шиъ бIаь эзар сага дакъа а лоацаш хинна машара марш. Квакераша демонстраци дар Лондоне хьалхале лелаеча ворхI капиталистически пачхаьалкхена керте латтараш вIашагIкхийттача Ланкастер — хаус яхач здание хьалхашка. Лаьрхха из совещани хулача хана кийч а даь лондонски вIашагIкхетаре дакъа лаьцарашка дIадахьийтар «Машари квакарий служби» яхача организаце юхе ца оза сихдаь гере хьадар ерригача пачхаьалкхенийi экономикана а, къаьстта дегIаухарийчоа а, мел зуламе я дувцаш дола кхайкарел. «Тхо шуга кхайкар деш да, — йоах цу документа гIа, — мердача тайпара дола герзаш хьаделга соцадар, тIом бара йола средстваш ца йохкар дехаш, хIана аьлча цунах хьахулаш дар дукхьал наха кхерам тIатассар хинна ца Iеш, хьабала цхьаккха а пайда боацаш Iалаьяте дукха ахчан средстваш йоаяр да».

ТIемен машарен дешаех лаьца боккха кхетама болх бу английски квакераша хьехархошта, студенташта, дешархошта юкъе, геттара нийса лерхI цар кагирхошта уж машар хьашт долеш хургболаш кхетам балар — кхоане тIом боацаш хургхилара дола тешал.

Англерча машар тIехьара бараштa юкъе чIоагIа популярни я квакераша вIашагIъеллa «Машар гIулакхий каравая». «Каравана» юкъе дакъа лоацаш бараш берригача мехка гIолла лелаш хул, тIема духьаларча болама доакъошхошца цхьана цар дакъа лоац тайп-тайпара йола кийчеш кийчъеча, улицаш тIа машара хетаь театрализованни представленешi выставкаш вIашагIъехк.

Советски нахаца вIашагIбетталуш а царца къамаьлаш деш а, Англе квакерски организацей викалаша дувцар ядерни герз эггара хьалха ца тоха, НАТО а Варшавски Договоро а вIаши гIулакхаш леладеш низах пайда ийберг ца хиларах дош даккха гIертанза дIерг ца хиларах, ядерни герз доаца зонаш хьаярах, ядерни герза еррига арсеналаштен тIема бюджеташтен хIама тIа ца кхетарах, ядерни герза даькъерча разработкаштен эксперименташтен финансировани ца еш соцаярах, герзий кердача тайпашта тохкамаш дайга дехкарах, космоса милитаризаци ца яйташ соцаярах.

«Сона лов оахош Англе тхоай беррига низ машар цабохийтара тIабохийтаргхиларах советски наха тешаш бала, аьлар Гарольд Чаммингзе. «Машари квакерий служби» яхача организаце балхахочо.

Владимир БРУСНИЦЫН. (АПН).

Бокъонаш яйнача обществера кочевникаш

ТIехь-тIехьа йоассалуш латт Багдад. Кхиметтел, шу доладеннача хана а кхоанехаз бIубенна бар Аризона яхача американски штатерча цу горняцки городока 2600 сагах латта бахархой. Цхьанахьа гаьнна бIаргах саьрг кхийттача санна корзагIъяьнна хьувзаш яр экономически кризис. Телевидене кердача доамий выпускашка хьахьокхаш яр мехка къулбаседехьарча, малхбоалехьарча, къулбехьарча йоккхийча городашка дIакъувлаш йола предприятеш, доалахарча Калифорнера чубаха цIенош доацараш, къобараштa мах боацаш телича хулI оалача худара тIаккхача гIерташ аргIа а елла латта бе болх боацараш меца бараш.

Багдаде бахача наха хеталора цу аеррагIех а гаьнарен бакъ ца хила тарлуш долех хIама. Бала тIаэттар 22 январе. Бетти тIехкхьарча шIаьраски дийнахьа городоке бахача наха хьалхашка кхьаьл дар цIаста рудника генеральни управляюще Алекс Дижобса. Цо аьнар, «Сайпресс Багдад копперъ» яхача компане рудник дIакъовла, аьлча. Город хьахиннаяр рудникана гонахьа, хIаьта рудник яр цига вахача 2600 сага ваха торо хуннйташ хинар а. 750 горнякех 600 дIаесадих компане, аьлар Дижобса, вахеуса 150 саго метталоаттабергбе цун боахам, цIаста мах лаьхбаллалца а рудник болх бе юха йолаялалца йолча хана. Из хIама маца хурда Диджобса хац.

ТIаккха йоалелар Багдад йоассаеза. Цун бахархошта тIаэттар хьалха шоашта духьал телевидене хьахьокхаш мара ца дайна нийса дц. «ХьалхагIа горняк Iе аьрхIа бер дукхагIа бараш», — йоах Джон Дэйвиса. Руднико дIакъовладе мастера болх беш вар из укхаза. ХьалхагIа тIабена бала укхаза тахна безам болаш хинабар дукхагIа бола бахархой, аьшна кастта гучаделар гIулакх товлаллалца шоашна ситохалуургдоашигя. «ХIанз хIара денна кIана эоацад аьнна моллагIа вале а цаI дIавода», — йоах Дэйвиса.

Городера цIабахаб хIанале 76 дезал. Эггара хьалха болхарашца вахар кинемеханик. Кинотеатра лаIараштa чIега Iо а элла, вахар: бараштa даа хIама эца ахча ца хилча, кино мича ух.

ВIарганта бIаргагуш деш латт Багдад. ХIаьта цун бахархоех «Кочевникаш» хулаш латт: эзараш бе хIанз лелаза ца боалаш болх лохаш американски вакъашка лелаш бола цу тайпара бола кочевникаш, лелаш ба ух шоай мел долчох а бувлаш, из вошаш волча хIаранеза бе болх бала, болхи кхоенарче дагга дог доахилгев, болхи шийi маьхха чегнаги, болхи чувааха моттиги яла йиш йоацача американски обществерча эггара кьегIа бараштa юкъе чу а ухаш. ХIаьта хIанз Багдаде бнераш хьеж телевидене хьахьокхачa кердадарий выпускашка, чIоагIа гергал бу цар хулI оалача худара тIаккхача гIерташ аргIагIа латтараш, шоашта царна юкъе шоайбарех сагбIаргавоар а кхераш, хIана аьлча, доалахошуна тIаэтта во ди царна тIаьетта ди да, из да Американа тIаэтта ди.

США дерригача цIастах кхо дакъа дича, цаи дакъа доаккхача Аризона оалача штате дIанъайлай 27 рудникех 16. Балхара дIабаьхаб хIанзе а 1981 шера цига болх беш хиннарех алаш. ЦIаста маьхаш лохлуш латт 1980 шера деиз, хIаьта из хьал хувцалургда аьлча ала йиш йолаш дола хIама а ца лац гучадаьнна.

Аризоне дукха я Багдада яр санна экзотически цIераш йола городаш: цига я Камерун, Новоград, Снежинка, Рождество, Персидский залив...»

Олег ПОЛЯКОВСКИЙ, ТАСС корр.

Нью-Йорк.

Советско-монгольски бIуьо Халхин-Голе котало яьккха 45 шу дузаш

ЦIЕЦА ЧIОАГIДЕННА ВОШАЛ

Ленинградерча артиллере, инженерин бIун, бувзама бIун тIема-исторически музее я 1939 шера Халхин-Голе хиннача событешта хетаяь экспозици. Музея фондовой отдела начальник волча подполковника Марнова Владимира дуьц, цу хаьарча советско-монгольски тIема вошала хетаяь отдел миштта хьайир.

— Из хьаюллургъяр цу событена кхиъс юкъарчал доацаш дакъа лаьцарашна. ТIемахоша шоаш а цар дезалаша а Сийлахь-боккха Даймехка тIом лаьттача хана а цул тIехьагIарча шерашка а ца йоаеш чIоагIа лораеш лелаяьй Халхин-Гола реликвеш. Тха музеяна норадаьд дукха документаш, сурташ мутIарерча тIемахойн военачальникийн шоай доалахьа хинна хIамаш. Царех хьахиннай экспозици.

Экспонатий дикка дакъа кхаьчад тхога СССР Герзашцарча Низий учреждешкара, — дIахо дуьц подполковник Марнова. — Из латт цу хана ЦIеча Эскара подразделенешка хиннача герзий образецех. Цунца да тIема ара советски монгольски тIемахоша хьадаьха японски герзаш.

...Фотокамеро тIема рубеже дийцаб комкор Г. Жуков, маршал Х. Чайбалсан, комкор Г. Штерн. Итташ шераш даьлча диазза Советски Союза Турпала Г. Жуков «Дагаухараш уйлаш» яхача шийнижка тIа ишта дуьцаргIа советски салташцен эсаршцен цхьана японски гIаьрахошта дуьхьала лийтача денал долча монгольски тIема[redacted]:

«Сона сайна бIаргадайна хIама да цхьанне-шинне а доацаш дукхача монгольски цирикашен цар командирашен майра даь тIемаш. Са безам ба къаьстта белгалбаьннарий цIераш дагайоха. Царна юкъа вар мутIарера салте Олзвой, бронемашина лелхаш хинна Хаянхирва, зенитни йоккхийча топий наводчикаш Чултема, Гомбасурен, дошло Херлос. МНР главкома заместитель корпусной комиссар Ж. Лхогвасурен керте а волаш боккха творчески болх баьб Монгольски халкъа революционни эскара Штабо.

Вай салташен командно-политически составох деча тешалах, майра, советски бIуьна хьаьнъале взаимодействи е а ховш, дика лийтар монгольски доакъош».

Халхин-гольски эпопее лоархIамегIарча этапий сурт оттадара, Iалаьмате чоалхане болх баьб историкаша, тIема специалисташа, тIемашта юкъе даьнъа лаьцараша. Условни обозначенешца къоарадаьча деррига тIадолча карто гIо ду тIема действеш миашта лийннай дIагойта.

Къаьсттача стендаша дIабоаийт музее ухараштa тIемий аренашка белгалбийнна тIемахой. Укхаза Советски Союза Турпалий Лазарев Ивана, Воеводин Леонида, Попов Николай, Рыбкина Александра, Ягудин Керамо... портреташ.

Вайна гу сурта тIа 1939 шера август бетта ракетни героах пайда эцара балхашта кулгалдаь тIема-инженер А. Попович. Ер да хIаьта фегарча тIем тIа ракетни герзах дунец тIа эттара хьалхе пайда ийцача истребителий группа командира капитана Н. Звонарева сурт.

Со латт тIадаь геттара лоаца йоазув а долаш долча сурта хьалхашка: «Майор Н. П. Галошин. Къулбаседен бIун группа бувзама начальник, 837-ча бувзама къаьсттача линейни батальона командир». Сай блокнота тIа хьатIаяздув аз Халхин-Голе лаьттача тIемашка тIемахошка-бувзамхошa лаьцача даьнъак дола йоазош: бувзама боалам бIаьш километраш гаьна тIемаш лаьттача моттигашка дIаккекьаб, чоалхалеча хьалашка 500 километр йIаьха дилла латтаргйола бувзаме линии йиллай бувзамхоша, Iоаллаб 1000 километр совгIа аьшкасаьрг...

Сона хьатIаьоагIа уллув штатски гIарс а бувзаш вола саг вола экскурсовод:

— Хьоашал тасса! Отставнера полковник Николай Петрович Галошин...

ЧIоаггIа дог тохадена а волаш дуьц ветерана 45 шу хьалха хиннарех.

...Август бутт боаш дар из. Бувзамхой сайцача райояна территоре тIа аьлар герзаш долаш болча японций группа. ЦIеча Эскара соединенех цхьан командии пункта тагахьа болабелар уж., 70 японски салтечоа эсаран духьалаваьккхар Голошина шийн 25 тIемахо. Цкъаьннахьа втаха а яь. бохабир моастагIий, уж байдар. Галошина чов хилар. Цийн Iоухкашe а аьлар цо шийна Iотlааийрзача бувзамхочунга: «Киса да са партийни билет, удостоверени... Доа ма делахь!..» Цу документашца корайир санитараштa доарахочун цIаша йиза хинна листовка. Укх дешашца дIайоалора из: «Новкъостий, тIемахой! Вай наступлени я японски гIаьрахой къахетам боацаш бокъонца хIалакбаре беча тIема хьдда долча тайпара». ХIаьта чапхйоалар листовка ишта: «Вошал дола монгольски халкъ хьаллаца-ра!»

Дукха шераш даьнначул тIехьагIа музее дIачуеннай Галошина яз листовка. Тахан а тIехьа гуш я цу тIа цIе Iатташ... Халхин-Голе тIемаш деш денали майрали гойтарагIа ЦIе Байрахх яха ордени Полярни Седкъа яха монгольски ордени елар Галошина.

Тахан кест-кеста къамаьлаш ду ветерана школашка, торжественни собранешка: из ва тIема ветераний Советски комитета Ленинградски секце член. Къаьстта еза я цуз Халхин-Голе памятни рели[redacted]цаI. Из да монгольски эскархоша советски тIемахошка дайта маькат:

«Деза лежарий, ЦIеча Эскара тIемахой!

Оаха, Монгольски халкъа-революционни эскара Халхин-Гол яхача додача хин йистошна тIемаш деш долча доакъой пирикаша, командираша, политбалхахоша, тхоашкара а Монголе дерригача къахьегама халкъагара а дIайха моаршал дойт шуга, тха Даьхе японски гIаьрахоех лоральрашна, хIаьта тха лаьтта хьатIабаьна самурайеш, го а баь, толаме хIалакбарагIа баркал а оал.

Тха халкъо доша алпашца дIаязбергба тхоай парgIатон мукъален бахьан лоаттабеча къовсама исторе тIа оаш лоаттабу турпала къовсаш. Натахьа санна оаш, дIадехаш хIама а доацаш, вежараша санна гIо ца доре, тха хургьяцар шийн мукъагIара Монгольски революционни печчахьалкхе.

Баркал шоана а баркал советски халкъа аIа»

Ленинградерча музее шерра бу тIема-патриотически болх: тематически экскурсеш ю, лекцеш еш, СССР Герзашцарча Низий ветеранашца вIашагIдеттадy, дIагойт лелаш йола выставкаш. Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо фашистски Германи эша а яь Котало яьккха 40 шу дизар юхагIортарца дуккаленна, хIанз генеральни обновлени еш латт экспозицешта.

БелгалйоаккхаргIа Ленинградски музее халхин-гольски эпопея 45 шу дуза юбилей.

Стендашта тIаккхетаргIа керда экспонаташ, хIанзе а болабеннаб вошал долча социалистически мехкий эскарий орденашe тIема отличе знакаш гулъяра бола лоархIаме а безаме а болх. цу даькъе МНР совгIаташ а. ЛерхIаш да Халхин-Голе хиннача тIема юкъе даьнъа лаьца ветеранаш вIашагIтоха.

Автовом НЕПОМНЯЩИЙ.
АПН корреспондент.
Ленинград.

ЖУРНАЛИСТИЙ ПЛЕНУМ

Селхан Грозне хилар Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене пленум. Цун балха юкъе даьнъа лоацаш бар республикански газетий, НГIАССР телевиденен радиовещанен комитета творчески болхлой, городской, районни многотиражни газетий редактораш, юкхьанцарча журналистски организацей секретараш.

КПСС ЦК февральски апрельски (1984 ш.) Пленумий решенешка, дяга КПСС ЦК Генеральни секретаро, СССР Лаьнхехьарча Совета Президиума Председателано, К. У. Черненкос даьча къамаьлашкарча положенешцен выводашкен хьежжа, республике журналистий болх дIахо айбарах йолча НГIАССР журналистий Союза правлене председатела, «Грозненский рабочий» газета редактора Д. К. Безугле яьча доклалага ла а дийгIар, бийца а бийцар пленуме.

Доклада йолча прениешна къамаьлаш дар «Сердало» газета редактора О. Б. Гадоборшева, «Комсомольское племя» газета письмой отдела заведующе Л. В. Козыревс, «Ленинан некъ» газета партийни вахара отдела заведующе А. А. Шахмурзаева, «Путь к коммунизму» яхача Надтеречни районни газета редактора Р. Л. Мадиева, «Грозненский рабочий» газета партийни вахара отдела заведующе Л. А. Сергеенкос, НГIАССР телевиденен радиовещанен комитета керттерча редактора У. А. Ахмадова, «Деревообработчик» яхача многотиражни газета редактора Н. А. Лыковас.

Дийцача дешах пленумо тIайийцар халкъа боалама интенсификаци ярa. Кхачани Энергетически программаш кхочаяшъяра, дисциплина, организованность, порядок чIоагIъяра, школьни реформи вахара дIачакхъяккхара республика журналистий терхам тIаберзабеш бола союам.

НГIАССР журналистий Союза аргIанара VI съезд, юкхьанцарча журналистски организацешка отчеташ хоржамаш чакхдахарах бола сощам а тIайийцар пленумо ишта.

РОССИЙСКИ ФЕДЕРАЦЕ ПРЕМИ

Республике дика вовзаш ва композитор, Нохч-ГIалгIай АССР искусствай заслуженни деятель Шахбулатов Iадиан. Цун вокальни, симфонически произведенеш лоьхкаш я цIи хезача артисташа, симфонически оркестраша.

Укх деношка дика кхаъ кхаьчаб вай республике. «Нохч - ГIалгIай халкъа поэзера вокальни цикл», «Венесуэльски поэта Магальяниса стихаех йола лирически кантата» яхача Шахбулатов Iаднана шин произведенена Российски Федераце композиторий Союза преми хьоакаьй аьнна.

А. БЕК.

Дикача нахах

Къона лораш

Унахой тIаийбу хи Iурре а дIайолалу Грозненски юрта поликлиникерча лорашта. Лорий новкъостал эшаш ухараштa юкъе кIеззига дац даьша-ноаношна дарба дайта а лазар дий хьажийта а кхувлаш дола бераш.

Нах дIачубита болабалале дукха а хьалхагIа лорий-педиатрий Укахова Къурейша IайнаIийн Аджиева Румия Абдуламитовнайн кабинета хьалхашка шоай бераша гулду новкъой. Уж тIаоцаш я Къурейша IайнаI. ХIанз цхьа шу даьннад Къулбаседа-ХIирий пачхьалкхез медицински институт толаме чаккх а яьккха, укх поликлинике из балха ена.

Къурейша IайнаI бакъахьара, эшача гIулакха кийча саг я. Берашцарча безамо, цамогаш хиначa берашта новкъостал де а царгара сатоьх гIайгIен дIаякха а, вахагара бала байбе, царна новкъостал де хержай цо шийн професси. Вайна ма гарра, цкъа бехкан доалаш баь хоржам бац из. Школе деша аьгIача хана деш даьрхкIа кийчлуш хиннай из лорий гIулакхах кхе. Дика кийчъенна а йолаш хайнай IайнаI студента гIалла тIа.

Кхьметтел, унахIена бераш а лорех кхер аьнна хеташ да вай. Цхьабакъда, IайнаIий кагий унахой цунах тешаш хул. Лор чуяр аьнна повкъа хилац царна шоай гIулакхаш леладе. царгIата хул уж лора кабинете. Лор даьшца-ноаношка къамаьл деш йоаллача юкъа уж, кхьметтел, шоай берий лоазараш а деш доахкаш хул.

ХIанз ераш йоагIа дIагара, мичахьара доагIаш да цу гIуазнха бехке инженер ва яхилга? Тепаме, принципиальни саг ва ... из. Бакъда, венначунца къовсамаш хиннад цун...

Фильма дIадолалуш хет детективни истори да аьнна, цхьабакъда, картина дIахьо хьа ме хьокх гучадоал из криминальни ларда тIаро кIоарта социальни маIан дола драма йолга.

Фильма режиссера Савельев Владимира яхачох «фильма сюжетана юкъмоттиге латтар яра социальни проблема — экономика, мораль. Укхаза дуъцар да вай хаьарча предприяте кулгалхочун ийса позици, из позици коллективе а хIара сага а ... Iаткъ».

Из автокатастрофа тоххаш следователя Ярошa гучадоал автобоахаме хинна ийрча хIамаш, из боахам дика ба яхилга, тIада леладаь гIулакхаш хиннилга. Приписканаш, хьалхашка латтача декхарий бехктохкам ца боазар, из кхетабе лата да хилар, къаьнача, пайдана йоацача грузовикашца болх бе гIертар тайна е танка шоп дала дезаш духьалдергдола хIама дар. Цу фильмо дика бовцих шийна тIадиллача гIулакха сага хьалхашка отташ бола бехктохкам, болх беча нахд юкъерча отношеней нравственни боарам.

И. ПЛИЕВА сурт.

Лораш къона, опыт йоацаш бар аьнна. ... новкъоста хов, кхо ца боалаш. Укахова IайнаIи Аджиева Румия лорий новкъостал ийшшача минуте шоай пациенташта сардагIа боагIаргбола.

М. КОРИГОВА.

СУРТА ТIА: лораш-педиатраш I. Укахоем Р. [illegible]

Маркаша дувц

ХИ ЧУРЧА ЗИЗАШТА ХЕТАЯЬ

Дунеи тIарча адамий дукха легендаш я хи чу тIаювлача баьцовгIай зизаех дувцаш. Цу даьнъе эгтара чIоагIагIа тершам тIаозаш да лотос яха зиза. Къаьнарча хаьарча египтянаша маьлха символ лоархIаш хиннад из, хIаьта Инде, Китае, Японе, Грене. — цIенала символ.

ХIанз вай республике кхаьчай хи чурча баьцовгIай зизаш тIадолча маркий сери. Цу серерча, СССР флора хетаньча цхьан марка тIа коллекционераштa гургда генаргдола лотос. Геттара кIеззига да из зиза вай мехка. цудухьа СССР ЦIеча Книжка тIа даьккха лорадеш да из. Зиза наг-наггахьа го йиш я. Волга фордах дIакхетача моттиге, Кубане, Закавказье, Гаьнарча Малхбоалене. ШоллагIча марка тIа я кхераеш йола Эврияла яха Iамашка хулаш йола цхьан шерара баьцовгIа. Ахка кхоачалуча хана тох цунна зиза. Из тIадоал Гаьнарча Малхбоалене, Имая, Уссури яхача хин атагIешка. Я укхаза IамагIа Кубышка яха кIудилгий зиза тIадола марка а. Из зиза хул Iамашка, ушалашка, шортта додаш долча хинa атагIешка. Из тIадоалаш да мехка европейски даьнъе, Кавказе, Сибаре, Къулбаседа Казахстане.

Я кIай кIуддлг яха зиза тIадола марка а. Коза, хьаж йолаш зиза да из. Из тIадоалаш да мехка дукхача моттигашка. Сере я болотоцветнии яха зиза тIадола марка. Из зиза берригача мехкй дIадаьржа да.

Цу маркий художник ва И. Сущенко.

Н. МИНАКВ.

Республика экранаш тIа

«БЕХК БАР»

КIи-марс юкъебенначa хана сихбенна юкъебенача хана автомобильни катастрофе вуа областе дикагIа йолча автобаза директор.

Ца ховш хинна хIама да из? ЛаьрххIа вийна? Эксперто йоах: ца ховш нийсенна хIама. ХIаьта дукхачарна мишта дац, аьнна хет. Наькъах вака аьнна аравоалаш дов даьннадар цун керттерча инженерца Бутенкоца. Директор дIавахалехьа цхьаболчарна вайнадар Бутенко директора машине гонахьа хьувзаш. Цхьабараш цецбувлар лакха опыт йолча шофера хIана мегадац катастрофа ца хулийташ шийн грузовик соцае. Фуд цига хиннар? Из деррига къоастаде дезаш ва «Бехк бар» яхача фильма керттера турпал, къаьсттача лоархIамеча гIулакхий следователь Ярош Василий.

ЧIоагIа раьза боацаш тIайийцар из автобазе. ХIана? Хьалхе лелачарна юкъе ба боахам, ахча а дика доаккх массане, йоаккхий я премеш а. Во атмосфера хIанай цу боахаме? Фу хиннад, хIанад из ишта? Хьан...

Режиссера В. Савельева фильмо дIахо шаьрьеш йоашхаш хьаллоац вай вахаре Iалаьмате яра йолча проблемех лаьца дувцаш долча: «Нагахьа санна из безам бале?», «Вай замахо», «Тамашийна кхалсаг» яхача Ю. Райзмана массехк шу хьалха оттадаьча кинокартиний дискуссейн къовсамийн тIаьгIе традици. «Бехк бар» яхар да производственни оалаш йола тема йоашхаш дола кинокартина. Цу тIа, саг вахар укхаза тоххаш хиларца детективаничарна тара долаш хьокхашбарий безам тIаоз цо.

Вай хано дIадеххача бесса болх цIена а дика а бе безаргах лаьца дувц цун автораша.

Кинокартина публицистически пафос хьаькоккха дика вIашIтIехьдоах фильме дакъа лоацача дукхача киноактерий. Царех ва следователя Ярошa роль ловзаеш вола молдавски киноактер Волонтир Михай. Веррига а массехк сцене яра гац вайна автобаза керттера инженер Бутенко, бахьда, актера Плотников Бореса сов дика цун сурт-сибат кхоллараx, дукхача хана наьха дагалаттаргволаш вус цун турпал.

Ба фильме дакъа доацаш Романов Эрист, Гриньо Николай, Иванов Сергей, Шутько Николай, кхьбараш. Цар кхоллараш а я яIоарга социальни маIан дола типаш.

В. КОВАЛЕВА.

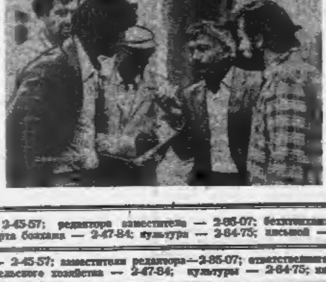

ХОЗА САЛЕIАР

«Старогрознефть» НГДУ къахьегамхой хилар укх деношка шоай дезалацца цхьана Дагестански АССР Каспийски форда юххе уллача Рубус яхача поселке шоай базе шин дийнахьа салоIаш.

СалоIаш болчарна эшаш мел дола хIама да укхаза: цIена кисеш гIатайса кийчдаь маьнгеш, даа хIама, тайп-тайпара ловзарий майдаш, форд, малх, цIена фо. Цига бахачарна юкъе бар производстве хьалхалаттараш, дика къахьегаш шоай цIераш йоахийтараш — мехкдаьтта доаха операторах Джабраилов Ахьмед, Леснов Анатолий, Матюк Алексей, диспетчер Вакулина Валентина, кхьбараш.

Профсоюза чотах салоIаш бараш дIа а бигар форда тIа, цигара цIа а боалабир цIенача «Икарус» яхача автобусашца. Старогрозненски УТТ дикагIа болча шофераша А. Дахшукаевен Н. Бакуленкоси.

Хоза са а деIа цIабийрзар къахьегамхой.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

Республикански тенакий театра администраце дIакхайкаду

гIонна йолча состава актерала нохчийн гIалгIайн труппашка нохчехи гIалгIаехи бола кагий нахи мехкарий дIаэцаш хилар.

Эшачоа «Актер» яхача общежите Iе моттиг хургья.

Ца кхетар хатта мегаргда театра администрацега. Телефонаш 9-28-74, 9-28-47.

Кагий нахи мехкарийи!

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-техническа училище 1984—1985 дешара шера дешархой деша дIачуэцалга дIахайт.

укх профессеех:

1. Мехкдаьттен газа йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни бурув толача бурильщика гIончa, электросварщика болх бе а хоргдо[redacted]

Дешара ха — 1—3 шу.

2. Буровойнта гIулакх деш вола электромонтер.

Дешара ха 1—3 шу.

3. [redacted]

Дешара ха 1—3 шу.

4. Автослесарь.

Дешара ха — 1—3 шу.

5. Химически анализа лаборант (мехкарий).

Дешара ха 1—3 шу.

6. Топограф-геодезист.

Дешара ха — 1—3 шу.

Училище деша дIаэц 8—10 класе чакхъяьккха кагий нахи мехкарий, эскарера цIабаьхка бIухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца, городской транспортаца лола льготаш.

Училище болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш, вокально-инструментальни ансамбль, предметни кружокаш, спортивни секцеш: кхий лоIаме кIалтохаргагIа латар, волейбола, баскетбола, истола тIарча тенниса. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъерча алапех 33—50 процент ахча нара дIател. Училища деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьехаш бе юкъера технически лаккхерен образовани йола мастераш.

Училища кхо курс чакхъяьккха а йистебоалаш дIалуш йола экзаменаш толамe дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яккхараx долеш профессегIа квалификаци ена долеш диплом дIалу. Тlехдика дешаш училище чакхъяьккха дешархой лаккхерчен юкъера специальни дешара заведенешка деша хьажабу.

Училище чакхъяьккхараш специальностагIа болх бе хьажабу город Грозне.

Деша отта безам болчо училище хьачулу директора цIерагIа ер документаш: [redacted] дийнa ... лара тешал, вахача моттигера справка; аьь ха тIайола тешал е паспорт, 6 фотокарточка 3х4 размер йолаш.

Документаш хьачуийду хIара денна 8 сахьат даьлча денз 17 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1984 шера 1 сентябре.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхачалца.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 ИЮЛЬ
II ПРОГРАММА

17.10 — Iилман-популярни фильм.
17.30 — «Жизнь, ставшая легендой» яха художественни фильм.
19.05 — «Нохч - ГIалгIайчен де».
19.25 — Документальни фильм.
19.40 — «Республика кхаьнне» (гIалгIай меттала).
20.00 — «Вийся дьиъаьла хийла шуч, бераш!».
20.10 — Экономикан керттера декхар. «Реконструкци — техникан некъ».
20.40 — Документальни фильм.

20 ИЮЛЬ
II ПРОГРАММА

15.55 — Документальни фильм.
16.05 — «Бешеные деньги» яха телевизионни спектакль.
17.55 — «Хьалхера оалхазар». Свеклосовхозерхой бригадирах З. Магомадовах йола телеочерк.
18.15 — «Нохч-ГIалгIайчен де».
18.30 — Хьешаяргiа чудах академика А. Д. Миллионщикова цIерагIа Грозненский мехкдаьтта институте.
18.40 — «Халкъа контрола болх беш я» (нохчий меттала).
18.47 — Нахч - ГIалгIай мукъамаш.

УКВ

17.00 — Илли, беган, мехк. Эстрадни концерт.
17.30 — Даймехках дола иллеш.
18.03 — Шира халкъа иллеш.

РАДИО

19 ИЮЛЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай метт.).
7.30 — Хоамаш. Хоттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий, гIалгIай метт.).
8.35 — Реклама (эрсий меттала).
8.40 — «Мехкдаьтта, вай беркат. Цох бизза пайда эцара практики дикхараш». Передача воркIагIа (эрсий меттала).
11.15 — Миллионни ленински университетI «Экономикана кулгалдер — хIанзарча замнан декхарий боарам хилийта». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Микрофонаца Грозне гIолла» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
11.45 — Н. Речменский. Нохч-ГIалгIай темех йола сюита (нохчий меттала).
15.15 — Концерт (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хоттам (эрсий меттала).
17.16 — «Патриот» яха радиовыпуск (нохчий меттала).
17.31 — «Юртбоахаме хьалхалаттачарна». Концерт (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай метт.).
18.30 — «Аьата кхашка». Урус-Мартановски районе гIолла аь рейд (гIалгIай меттала).

20 ИЮЛЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай метт.).
7.35 — Хоамаш. Хоттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий, нохчий метт.).
9.35 — Концерт (нохчий меттала).
11.15 — «Iилма — производствана» (эрсий меттала).
11.30 — «Нахч-ГIалгIай литература произведенешна интерпретаци дIайихьача замнахь латта классикан къовсам гойтар». Беседа (гIалгIай меттала).
11.45 — «Партийни группа хьуниглам чуэцна» (эрсий меттала).
15.15 — Махбеча болхлой денгаI «Шин гIулакх дезарца». Очерк (нохчий меттала).
15.30 — Реклама (эрсий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «ДоттагIий дезаш» (эрсий меттала).
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай метт.).
18.30 — «Юрта города хьаьрхIа». Ачхой-Мартановски районера передача (эрсий меттала).
18.40 — «Вахара хьисап — советски» (гIалгIай меттала).

УКВ

17.00 — «Халкъара музыка».
17.42 — Илли дIаоал И. Цицкиева.
18.23 — Сантьердане иллеш.

Хоттам

Тахан республике гIоллен Грозней кIезиг - дукха моркхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 30—35, Грозне 32—34 градус йIоахал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш моркхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а дехкаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIогIа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 15—20, дийнахьа 28—33 градус йIоахал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кисьмой — 2-85-64; корректорска — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05190. «Грозненский рабочий» издательстве типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3136.